

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1988

Emne: Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 4

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 5

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 6

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 7

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 8

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 9

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 10

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 11

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 12

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 13

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 14

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 15

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 16

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 17

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 18

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 19

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 20

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 21

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 22

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 23

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 24

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 25

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 26

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 27

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 28

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 29

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 30

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 31

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 32

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 33

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 34

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 35

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 36

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 37

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 38

[SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88](#) 39

SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	40
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	41
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	42
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	43
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	44
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	45
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	46
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	47
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	48
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	49
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	50
SF i folketinget : Beretning til SFs landsmøde '88	51

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	3
Arbejdsmarkedspolitik	6
Boligpolitik	9
Demokrati/afbureaukratisering	11
EF-politik	12
Energi politik	14
Erhvervs politik	15
Finansloven	16
Fiskeripolitik	17
Forsknings- og teknologipolitik	18
Fredspolitik	19
Ulandspolitik	22
Idræts politik	23
Kommunal politik	24
Kultur politik	26
Kvinde politik/ligestillings politik	28
Landbrugspolitik	29
Miljø politik	30
Nordisk Råd	32
Rets politik	33
Skatte politik	35
Social politik	36
Sundhedspolitik	37
Trafik politik	38
Uddannelses politik	39
SF-initiativer marts '87 til folketingsårets slutning .	41
Beslutningsforslag fremsat af SF 1987/88	42
SF-forespørgsler 1987/88	44
Lovforslag fremsat af SF 1987/88	46
Gruppens repræsentation i udvalg m.v.	48

Indledning

Det seje arbejde for en fællesnævner

Selv om valget i august ikke resulterede i det ønskede arbejderflertal, har perioden været præget af positive resultater af det seje arbejde med at finde frem til en fællesnævner for et samarbejde mellem SF og Socialdemokratiet.

Folketingssamlingen 1986/87 sluttede med, at SF og Socialdemokratiet i fællesskab fremsatte et dagsordenforslag, der opfordrede statsministeren til at udskrive valg, fordi regeringen ikke havde magtet at løse samfundets alvorlige problemer.

Dagsordenforslaget blev ikke vedtaget. Alligevel var slutningen af samlingen stærkt præget af, at alle vidste, at statsministeren skulle udskrive nyvalg i løbet af et halvt års tid. Ingen vidste blot, hvornår han ville gøre det.

Regeringspartierne markerede sig selv stærkere end tidligere, hvilket bl.a. medførte en indædt strid mellem Venstres landbrugsminister og Kristeligt Folkepartis miljøminister.

Det fælles dagsordenforslag fra S-SF var et signal om, at vore to partier ville demonstrere, at der fandtes et alternativ til den borgerlige regerings politik. At et arbejderflertal var en reel mulighed som resultat af et kommende valg, og at vi var indstillet på at bruge det.

En af de sidste sager, der blev behandlet inden samlingen sluttede, var et indgreb i en konflikt mellem Falcks Redningskorps på den ene side og SiD på den anden. I denne sag stemte SF imod, mens Socialdemokratiet støttede indgrebet.

De borgerlige partier prøvede at udnytte denne situation til at vise, at afstanden mellem vore to partier var for stor til, at man kunne tage ønskerne om et samarbejde alvorligt. Imidlertid var vore forskellige holdninger ingen sensation. Samarbejdet mellem de to partier udviklede sig gunstigt fra SF's landsmøde 1987 frem til valget.

Det radikale Venstre var til det sidste den forrige regerings trofast støtteparti i dens økonomiske politik og gennemførte sammen med regeringen en ussel OD-ordning, som i virkeligheden er nogle skattefiduser. Ordningen har intet at gøre med det, som vi tidligere har aftalt med Socialdemokratiet, skal være principperne i en OD/ØD-ordning.

Det grumsede flertal

At statsministeren lidt overraskende udskrev folketingsvalg allerede i september kan godt hænge sammen med en frygt for, at arbejderflertallet - oven i købet med et styrket SF - kunne blive en realitet, hvis han ventede længere.

En analyse af valgresultatet er foretaget i Hovedbestyrelsens beretning til Landsmødet. For folketingsgruppen betød det, at vi nu er den største gruppe i partiets historie, men fortsat er i opposition.

Tidligere statsminister Anker Jørgensens forsøg på straks efter valget at danne en regering af S-SF-Rad. måtte nødvendigvis kuldsejle. Et arbejderflertal eksisterede ikke, og de radikale foretrækker fortsat den borgerlige regering.

Ganske vist udstedte de radikale deres såkaldte frihedsbrev, da statsminister Poul Schlüter valgte at køre videre med den samme regerings-konstellation som før valget. Men det betyder ikke, at de radikale nu vil være med til at vælte regeringen. Det betyder snarere, at de vil stå frit i forhold til et eventuelt samarbejde mellem regeringen og Fremskridtspartiet. De foretrækker i stedet et samarbejde mellem regeringen og Socialdemokratiet.

Den svækkelse, de borgerlige fik ved valget, kommer først og fremmest til udtryk ved, at der nu ikke længere er et flertal af regeringspartierne og de radikale, men at et sjette parti er nødvendigt.

Denne situation fik Socialdemokratiet til at indgå en aftale med regeringen om finansloven for 1988.

I SF ønskede vi at bruge finanslovsdebatten til et forsøg på at vælte regeringen. Vi måtte indrømme, at Socialdemokratiet fik ganske pæne imødekomelser på deres krav til regeringen. Til gengæld måtte vi naturligvis kritisere dem for den pris, de betalte, nemlig lettelse af arbejdsgiverafgifterne på 2,6 milliarder kr. til gavn for eksporterhvervene.

Socialdemokraterne fik udvidet Lønmodtagernes Dyrtidsfonds og ATP-fondens adgang til at investere i dansk erhvervsliv, men uden at sikre demokratisk indflydelse på de investerede midler for de ansatte i virksomhederne. I stedet var der oven i købet en klaurul om, at fondene ikke må få bestemmende indflydelse i kraft af deres investeringer.

S-SF studiekredse

Finanslovsaftalen blev indgået, efter at der var etableret kontaktmøder mellem gruppeformænd og de politiske ordførere i SF og Socialdemokratiet og en studiekreds om de økonomisk-politiske problemer.

Disse kontaktfora blev etableret umiddelbart efter, at Socialdemokratiet havde fået ny ledelse. De betød, at vi i SF's gruppe blev holdt løbende orienteret om, hvilke aftaler Socialdemokratiet indgik med regeringen.

Det betød naturligvis ikke, at vi så var afskåret fra at rejse kritik. Tværtimod anser vi det for vigtigt - også af hensyn til det senere arbejderflertal - at vi åbent kritiserer hinanden på de områder, hvor vi ikke er enige. Samarbejde er ikke at udviske forskelle, men at kunne finde nødvendige fællesnævnere.

Afgørende for vores vurdering af finanslovsaftalen er, at det ikke er et forlig, der rækker ud over den aktuelle situation, samt at den ikke bliver indledning

til et mere omfattende samarbejde mellem Socialdemokratiet og regeringen.

Omtrent samtidig med finanslovsaftalen kunne studiekredsen på de to folketingsgruppers vegne udsende et fælles erhvervpolitisk oplæg.

Studiekredsen fortsætter sine møder og arbejder videre på dels at finde fodslag på områder, hvor det er muligt, og dels at afklare, hvor der er forskellige synspunkter.

Således er der færdiggjort et fælles papir om forskningspolitik. Andre emner, der trænger sig på, er f.eks. omlægning i den offentlige sektor, samordnet økonomisk politik og investeringspolitik. Også spørgsmålet om demokratisering på arbejdspladserne i den private og den offentlige sektor, bl.a. i forbindelse med fondsinvesteringer er genstand for drøftelser i studiekredsen.

På det seneste har der været afholdt et fælles møde, som vil blive fulgt op med endnu et, hvor studiekredsen udvides med gruppeformænd og politiske ordførere. På disse møder sættes studiekredsens drøftelser ind i en mere overordnet politisk sammenhæng, bl.a. med henblik på, hvad vi kan enes om i den nuværende politiske situation, og hvordan vi kan forberede et arbejderflertal. Aktuelt er der ret store forskelle i vort syn på en arbejdsmarkedspension.

Folketingsgruppen betragter disse samtaler med socialdemokraterne som nyttige i bestræbelserne for at nå arbejderflertallet ved næste valg. Samtidig foregår der et samarbejde mellem vore to partier i folketingets respektive udvalg på områder, hvor det er muligt.

Den politiske prioritering

Gruppen forsøger således at løse de to opgaver, vi er forpligtet til at partiets valgmanifest: At forberede arbejderflertallet og at føre en konstruktiv oppositionspolitik til den borgerlige regeringspolitik. Vi ar-

bejder på baggrund af en arbejdsplan, der er godkendt af hovedbestyrelsen. Som det fremgår af beretningen betyder det en lang række SF-initiativer på alle vigtige politiske felter.

De prioriterede områder er: Kampen mod arbejdsløshed. Social genopretning. Alternativ økonomisk politik. Miljøpolitik. Demokratisering. Ligeret. Afspænding og nedrustning.

Derudover har vi taget en række initiativer på områder, der er aktuelle i situationen, måske fordi andre har prioriteret dem.

Det er jo ikke kun SF's gruppe alene, der sætter den politiske dagsorden. Oftest er udsbillene regeringens, og det er så vores opgave at levere en så kvalificeret opposition, at vi kan ændre dem, eller i det mindste vise offentligheden, at der findes andre svar på problemerne. Svar som er solidariske, social, demokratiske og bygger på en socialistisk tænkning.

Vi forsøger naturligvis at skabe flertal med socialdemokraterne og de radikale, hvor det er muligt. Det vigtigste for tiden er, om vi kan fatholde det sikkerhedspolitiske flertal, om vi kan få skabt en god begyndelse på en reform om Betalt Frihed til Uddannelse, og om vi kan fastholde en progressiv miljøpolitik.

Gruppen har i alle væsentlige spørgsmål holdt en nær kontakt til hovedbestyrelsen og dens udvalg og har i sine holdninger til de aktuelle politiske spørgsmål taget udgangspunkt i de udtalelser, hovedbestyrelsen har vedtaget.

Der har også i denne beretningsperiode - som i sidste - været forskelle i de betoning og vægtninger, gruppens medlemmer har anvendt i kommentarer til forskellige politiske emner. Enkelte kommentarer har også givet anledning til spørgsmål fra hovedbestyrelsen, men alt i alt er SF's nye, store gruppe hurtigt blevet godt samarbejdet i dens fælles virksomhed for partiets politik.

Efterskrift:

Valget i maj

Inden beretningen nåede til trykning, fik vi udskrevet folketingsvalg. Det kom nok lidt bag på os, at det skulle blive udgangen på den gennærlle udenrigspolitiske debat, der fandt sted torsdag 14. april.

Der var to dagsordenforslag at stemme om. De handlede begge om, hvordan Danmark skal forholde sig ved anløb af NATO-krigsskibe til danske havne.

Regeringen foreslog, at Danmark gennem en henvendelse til de respektive udenrigsministre skulle meddele, at Danmark ikke ønsker atomvåben på dansk grund i fredstid.

Socialdemokratiets foreslog, at meddelelsen skulle givés til skipperen på det enkelte skib.

Begge forslag kunne vedtages af et flertal i folketin- get. SF havde en finger med i spillet om, hvilket for- slag, der skulle først til afstemning, da vi fandt ud af at

henvise til forretningsordenens bestemmelser om, at 17 folketingsmedlemmer skriftligt kan forlange af- stemning om afstemningsrækkefølgen.

Socialdemokraterne greb ideen og samlede de 17 underskrifter. Derefter blev det vedtaget at sætte det socialdemokratiske forslag til afstemning først. Det blev vedtaget, og regeringen blev rasende.

Skældsordene røg i luften og med velvillig støtte fra de mest reaktionære regimer i NATO - Reagans og Thatchers - valgte statsministeren at udskrive valg på den 24. sikkerhedspolitiske dagsorden, der er gået re- geringen imod.

Grunden er sikkert også, at regeringen iøvrigt er kørt fast i en række spørgsmål og har svært ved at holde enigheden indbyrdes.

I SF's folketingsgruppe beklager vi naturligvis ikke situationen. Vi har hele tiden lovet at vælte regerin- gen ved først givne lejlighed, og vi har intet imod, at sikkerhedspolitikken for en gangs skyld kommer til at spille en hovedrolle i valgkampen.

Denne beretning bliver så den første og eneste fra denne folketingsgruppe. Vi kaster os ud i bestræbelser- ne på at gøre den næste gruppe endnu større og på at få arbejderflertallet denne gang.

Arbejdsmarkedspolitik

Arbejdsløse lades i stikken

For regeringen og arbejdsministeren går alting fortsat ufattelig godt. De borgerlige ministres talegaver fejler ikke noget. Derimod kniber det med forståelsen for de arbejdsløses problemer.

Derfor har det også i det forløbne år været et sejt og hårdt arbejde at påvise urimeligheder - ikke mindst i loven om uddannelsesydelse og graduerede dagpenge for langtidsledige.

Netop omkring disse to love har der været et godt samarbejde med SF's dagpengeudvalg, progressive fagforeninger og mange enkeltpersoner. De har alle hjulpet med at påvise manglen på uddannelsespladser og konkrete eksempler på, at langtidsledige er sat på nedsatte dagpenge.

På den baggrund lavede SF sit eget forslag til en uddannelseslov for arbejdsløse. Ifølge forslaget skal arbejdsløse kunne uddanne sig i op til fire år med efterfølgende arbejdstilbud. Samtidig lagde forslaget op til en afskaffelse af de graduerede dagpengesatser.

Sidstnævnte del af vort forslag er i mellemtiden realiseret som en del af finanslovsaftalen mellem regeringen og Socialdemokratiet. Det støttede SF naturligvis og gjorde samtidig opmærksom på, at sættes der ikke noget andet i stedet, overgår de langtidsledige til bistandshjælp.

Arbejdsløsheden fortsat høj

Arbejdsløsheden er faldet lidt, men alt for lidt.

Der er ikke taget nok hensyn til de arbejdsløse i arbejdsmarkedets nye overenskomster. En hurtigere nedsettelse af arbejdstiden havde betydet solidaritet med de arbejdsløse.

Ungdomsarbejdsløsheden er faldet en smule. Årgangene er blevet mindre, og det påvirker selvfølgelig ledigheden. Til gengæld er gruppen af 25-29 årige hårdt ramt. Alderen betyder, at de ikke længere er ungdomsarbejdsløse, men blot arbejdsløse.

Det er fortsat kvinderne, der bærer arbejdsløshedens største byrde. 70 procent af alle langtidsledige er kvinder. Blandt mændene er det hovedsageligt de ufaglærte, der er ramt.

Arbejdsløsheden kan ikke afskaffes med særforanstaltninger for forskellige grupper. Det er nødvendigt med en helt anden økonomisk- og arbejdsmarkeds politik med nedsat arbejdstid, sabbatar, Betalt Frihed til Uddannelse m.m. Men med Folketingets nuværende sammensætning kan vi ikke komme igennem med nogen af delene.

Vi har tidligere fået flertal for et forslag om ansættelse af 14 ligestillingskonsulenter - en i hvert amt. Det løser ikke kvindernes beskæftigelsesproblem, men kan bidrage til at få kvinderne til at vælge nye typer job.

Men vi skal være klar over, at også i den slags fag- de

såkaldte mandefag - har kvinderne den forholdsvis største ledighed. Vi er derfor nødt til at tage fat på arbejdsgivernes ulyst til at ansætte kvinder.

Behov for bedre dagpengeregler

Siden regeringens dagpenge-indgreb i 1982 har SF hvert år foreslået fuld genopretning. I år foreslog vi en forhøjelse af dagpengene af to gange:

En forhøjelse på 10 procent samt indførelse af to årlige reguleringer efter lønudviklingen. Det skulle ske i 1988 og med fuld genopretning fra 1. januar 1989.

Forslaget kunne ikke samle flertal, idet regeringen og Socialdemokratiet indgik forlig om en ren 10-procents-løsning.

I skrivende stund vides ikke, om der kommer en yderligere regulering i slutningen af året.

SF har rejst utallige spørgsmål om supplerende dagpenge. Det er lykkedes at få mange enkeltpersoner og fagforeninger til at rejse i deputation og skrive til Folketingets arbejdsmarkedsudvalg om de groteske regler. Problemet er, at satsen for supplerende dagpenge er for lav, fordi de gives efter den såkaldte dimittentsats.

Virkingen er, at det ikke kan betale sig at arbejde, fordi løn og dagpenge sammenlagt giver mindre, end hvad en fuldtidsarbejdsløs får i dagpenge.

SF har sammen med Socialdemokratiet foreslået de supplerende dagpenge efter dimittentsatsen afskaffet.

Sammen med socialdemokraterne har vi også foreslået indført en karénsuge for arbejdsgiverne. Hensigten er at lade arbejdsgiveren betale den første uges ledighed. Desværre kan der ikke skaffes flertal i det nuværende folketing. Også dette forslag må derfor afvente arbejderflertallet.

Andre dagpengeforslag

Vi har stillet forslag om, at kommunerne skal betale dagpengene, når der ikke er pasningsmuligheder til rådighed for arbejdsløses børn. Derved kan der lægges pres på kommunerne, så de sørger for pasningsmuligheder. Samtidig gør forslaget det klart, at den enkelte familie ikke skal fratages dagpengene, fordi kommunen svigter. Forslaget fik en ublid medfart i Folketinget.

Et andet SF-forslag går ud på, at forhindre at revalidenter, der er medlem af en A-kasse, mister dagpengeretten, hvis de ikke kan skaffe sig fem ugers arbejde. Forslaget er i skrivende stund ikke færdigbehandlet.

Vi har stillet forslag om, at bistandsmodtagere skal have lettere ved at blive optaget i A-kasserne og dermed komme ud af bistandssystemet. Desværre er der ikke flertal for forslaget.

Tryghed i ansættelsen

Et af de første SF-forslag i folketingssamlingen 1987/88 var forslaget om tryghed i ansættelsen. Forslaget omfatter:

- Forbedrede varslingsregler ved afskedigelser.
- Inddragelse af Arbejdsformidlingen på et tidligere tidspunkt.
- Inddragelse af kommunen, fordi massefyringer har betydning for især små kommuner.
- Inddragelse af socialrådgivere til at hjælpe de enkelte.
- Krav til betalt omskoling.
- Krav om førsteret til nye job.
- Krav om aftrædelsesløn.

Forslaget fik stort set kun støtte fra Socialdemokratiet og Fælles Kurs. De borgerlige partiers afvisning blev begrundet med, at tryghed i ansættelsen er overenskomststof.

Frem og tilbage om fonde

Folketinget har i det forløbne år behandlet to forslag til ændringer i ATP og Lønmodtagernes Dyrtdsfond (LD).

Socialdemokratiet foreslog at give fondene udvidet ret til at investere i virksomheder og give dem mulighed for at overdrage stemmeretten over aktierne til de ansatte i virksomhederne.

Forslagene kom til at indgå i den såkaldte decemberaftale mellem Socialdemokratiet og regeringen med det resultat, at forslaget om delegering af stemmeretten til de ansatte blev droppet.

Derudover blev fondenes indflydelse i virksomhederne begrænset af en regel om, at fondene ikke må få bestemmende indflydelse. Specielt det sidste bebrejdede vi socialdemokraterne. Der var nemlig på forhånd konstateret et flertal for det oprindelige forslag. Et flertal bestående af S-SF-FRP.

Hvad angår stemmeretten var det derimod mere tvivlsomt, om der var flertal. De radikale havde meldt positivt ud, men da det kom til stykket, ville partiet alligevel ikke være med.

Ved den endelige vedtagelse undlod SF at stemme, idet ændringerne trods alt indebar fremskridt. Vi havde desuden fået klare tilsagn om, at et S-SF flertal kan forbedre loven.

Det andet forslag om ATP og LD blev fremsat af os. Vi foreslog:

- At fondsledelserne udelukkende skal bestå af lønarbejder-repræsentanter.
- At fondene skal kunne investere frit i virksomheder uden indskrænkning i udøvelse af stemmeretten.
- At fondenes stemmeret fuldt ud overdrages til de ansatte i de enkelte virksomheder.

Forslaget fik en negativ modtagelse af folketingets øvrige partier.

Det skal endelig nævnes, at Fælles Kurs også på dette område har fremsat et overbudsforslag. Partiet har foreslået, at ATP afskaffes og de opsamlede midler udbetales skattefrit én gang for alle.

Konsekvensen vil indebære udpumpning af 60 milliarder kr., og det har SF afvist at være med til.

Hjælp til de uorganiserede

Regeringen prøver fortsat at knægte fagbevægelsen og overenskomstsyste-met. I øjeblikket behandler Folketingets arbejdsmarkedsudvalg et forslag om stramning af reglerne i loven om beskyttelse mod afskedielser på grund af foreningsforhold.

Ved 1. behandlingen tegnede der sig et flertal bestående af regerings-partierne, de radikale og Fremskridtspartiet. Den eksisterende lov er i forvejen en hjælpende hånd til de uorganiserede og de gule fagforeninger. Stærkt inspireret af Fremskridtspartiet og den københavnske brandmandssag vil regeringen nu pålægge ansatte og deres organisationer et bods-svar. Det skal ske, hvis de ved deres handlinger medvirker til, at en arbejdsgiver føler sig tvunget til at afskedige en uorganiseret.

SF har indtaget den holdning, at organisationsfriheden er sikret af grundloven, og vi har vendt os stærkt mod overgreb på fagbevægelsen og overenskomstsyste-met.

Blød landing om partipenge

I debatten om organisationers tilskud til politiske partier har SF vendt sig imod, at der ensidigt fokuseres på de faglige organisationer. Samtidig har vi sagt, at dele af fagbevægelsen burde administrere deres tilskudspolitik mere demokratisk.

SF har tidligere stillet forslag om pligt for de politiske partier til at offentliggøre deres regnskaber, så man kan se, hvor de økonomiske tilskud kommer fra. Dette og andre lignende forslag samt de borgerlige partiers forslag om forbud mod ufrivillige partitilskud via fagforeningskontingenter har hidtil givet en indforstået balance mellem især regeringen og Socialdemokratiet, så ingen af forslagene er kommet frem til 3. behandling.

Midt i april lagde Socialdemokratiet imidlertid op til en blød landing med en dagsorden, der opfordrer partier og or-ganisationer til at åbne regnskaberne og afskaffe tvangsbidrag. Dagsordenen blev vedtaget af et enigt folketing.

SF-sejre gavner arbejdsmiljøet

På arbejdsmiljøområdet har SF vundet nogle mindre

sejre, som kan være med til at forbedre arbejdsmiljøet. Ikke de store afgørende gennembrud, men trods alt fremskridt.

Efter at SF to gange har fremsat forslag om en ændret og styrket Bedriftssundhedstjeneste (BST) har et flertal nu besluttet at udvide BST-centrenes dækningsområde, så flere arbejdstagere tilsluttes.

Gennem beslutningsforslag ønskede vi at få flere arbejdstagere tilsluttet BST-centrene for dermed at skabe grundlag for at udvide medarbejderstaben og det forebyggende arbejde. Baggrunden er bl.a., at regeringen i 1982 stoppede udbygningen af BST. I mellemtiden er der fremkommet flere kritiske rapporter om BST's virke.

Desværre lykkedes det ikke at få flertal for at få »det grønne område« med ind under BST, men det er ingen tvivl om, at det sker på et tidspunkt.

Et SF-forslag om skærpede køre-hviletider og kontrolbestemmelser for buschauffører er vedtaget og trådte i kraft ved årsskiftet.

Forslaget blev stillet på baggrund af den tragiske ulykke ved Kassel, hvor en dansk bus forulykkede.

Loven indebærer bedre uddannelse af chauffører og synlige opslag i busserne, så passagererne kan orientere sig om hviletidsbestemmelserne og dermed også kontrollere, om reglerne overholdes.

De nye bestemmelser er et fremskridt, men sagen skal nok følges op, da der stadig sker ulovligheder.

Som tidligere stillede vi ved finanslovsvedtagelsen forslag om flere penge til ansættelse af tilsynsførende i Arbejdstilsynet. Socialdemokratiet støttede os. De andre partier stemmer imidlertid imod den slags fråde, selv om alle ellers taler om forebyggelse.

Boligpolitik

Boligudgifterne et problem for stadig flere

Boligudgifterne er blevet et accelererende problem for mange mennesker. Især for familier med små indkomster og for enlige forsørgere har huslejestigningerne i det almennyttige byggeri været et problem.

Husleje og priser på daginstitutioner er i dag så belastende faktorer, at en enlig forsørger med mellemindkomst har mindre tilbage til sig selv, når de faste udgifter er betalt, end en folkepensionist. Og de har som bekendt ikke for meget at rutte med.

Stigningen i byggeindekset skal derfor stoppes. Stigningerne betyder, at byggeriets kvalitet enten falder, fordi det skal holde sig inden for et fastsatte rammebeløb, eller at rammebeløbet skal hæves. Det sidste smitter af på huslejen, som bliver højere.

Vi er nødt til at indføre kontrolsystemer for de entreprenører, der udfører arbejde for offentlige midler. En af vejene kunne være at lade entreprenørerne underkaste samme regler om offentlighed og regnskabsanalyse, som gælder for den almennyttige sektor.

Der bygges for få boliger

Det har været regeringens politik at holde det almennyttige byggeri nede og istedet satse på erhvervsbyggeri og parcelhuse. Derfor vokser og vokser ventelisterne i de almennyttige boligselskaber.

Regeringen har flere gange søgt at nedsætte den årlige kvote for det almennyttige byggeri. Den er kun holdt oppe gennem en alliance mellem Socialdemokratiet, SF og de radikale. I år lykkedes det at få presset kvoten op med 1000.

Kvoten er i år på 10.000 boliger, men reelt bygges kun ca. 8000 nye. Pengene til de sidste 2000 bruges til at finansiere reparation af byggesjusk.

Socialdemokratiet og SF har foreslået en kvote på 12.000 boliger.

Tallene skal sammenholdes med kommunernes ansøgninger, der løber op i ca. 14.500 boliger. Regeringen vil altså kun være med til at opføre godt halvdelen af det antal, som kommunerne finder rimeligt.

Det har imidlertid givet den almennyttige sektor et pusterum, at boligminister Thor Pedersen (V) er skiftet ud med Flemming Kofod-Svendsen (KrF). Nu har vi i det mindste ikke en boligminister, der ser det som sin fornemmeste opgave at afvikle det almennyttige byggeri. Men den samlede regerings boligpolitik ændres naturligvis ikke afgørende ved at pille ét navneskilt af døren og sætte et andet op.

Lejelovs-farcen

Vedtægelsen af en ny lejelov har udviklet sig til en farce. Lejernes Landsorganisation (LLO) og grundejerne blev for lang tid siden enige om et udkast til ny

lejelov. For regeringen var udkastet for venligt over for lejerne, og den ændrede derfor udkastet totalt, så det nu klart er et forslag til gunst for udlejerne.

Der er imidlertid ikke flertal for regeringens forslag, og vi venter derfor stadig på en samlet revision af loven. Den får vi måske presset igennem næste år.

I mellemtiden er det blevet til småændringer og forslag på delområder.

Et af de områder, hvor vi håber på succes, er de såkaldte 20-80 ejendomme med 80 procent erhvervslejemål og 20 procent beboelse. Disse ejendomme falder i øjeblikket uden for lov om boligregulering. Vi håber at få beboelseslejemålene ind under boligreguleringsloven med omkostningsbestemt leje og adgang til at få sager afgjort ved huslejenævn i de uregulerede kommuner. Kan vi ikke få det nødvendige flertal i denne samling, håber vi det kan ske ved revisionen af selve lejeloven.

SF har fremsat forslag om, at lejerne selv skal administrere vedligeholdelseskontiene. Desuden har vi foreslået, at lejerne får mulighed for selv at vælge administrator, og at penge på konti for vedligeholdelse og hensættelser bliver bundet i Grundejernes Investeringsfond. Socialdemokratiet var positivt, mens de radikale vil afvente den samlede revision af lejeloven.

Flere boliger til unge og gamle

Der er vedtaget en ny lov om ældreboliger, der erstatter den tidligere kvote på 1500 ældreboliger om året i den almennyttige sektor. Kommunerne har nu mulighed for at opføre ældreboliger med indeksfinansiering uden kvote-regulering. Den merudgift, staten får, fradrages i det samlede bloktilskud til kommunerne.

Med den ny lov ventes nu opførelse af 4500 ældreboliger om året.

SF tvivler på, at den nye indirekte regulering, er den bedste form for regulering. Vi vil derfor følge udviklingen i ældrebyggeriet nøje.

Behovet for ungdomsboliger er meget stort. SF har derfor foreslået en kvote på 5000 ungdomsboliger om året. Det har ikke været muligt at samle flertal for forslaget, men kvoten er dog sat op til 3500 - en beskeden stigning på 500.

Nej til stavnsbinding af flygtninge

Bosætningen af flygtninge kommer let til at volde problemer, hvis man satser på, at langt de fleste skal bo i almennyttige boliger.

Det er nødvendigt, at kommuner uden almennyttigt byggeri modtager deres del af flytningene. Men det kræver, at vi får en bedre styring af, hvilke kommuner der modtager flytninge. Dernæst vil det være hensigtsmæssigt via planlovgivningen at sikre et varieret udbud af boligtyper i alle kommuner.

Når flytningene først er placeret i kommunerne er enhver form for stavnsbånd - f.eks. med forbud mod indflytning i bestemte bebyggelser - uacceptabel.

Flytningene har samme adgang som andre borgere til at bosætte sig, hvor de ønsker. Kommuner, der bliver hjemsted for særlig mange flytninge eller indvandre-re, må til gengæld sikres mod økonomiske overraskel-ser i den forbindelse.

SF har sammen med Socialdemokratiet stillet for-slag om, at kommunerne får anvisningsret til boliger i den private udlejningssektor. Vi håber at kunne skabe flertal for forslaget inden sommerferien.

Totalt stop for ejerlejligheder

Det er i dag kun muligt at udstykke ejerlejligheder i specielle ejendomme, f.eks. ejendomme der fredes. SF arbejder med forslag, der sigter mod et totalt stop for ejerlejligheder, bortset fra helt nye ejendomme, der opføres til formålet.

Hensigten er at sætte en stopper for de store arbejds-fri gevinster og sikre så mange udlejningsboliger som muligt.

Rødt kort til ejendomsspekulanter

Der har på det seneste været stærkt stigende priser på ejendomme i især det indre København. Priserne er kunstigt pustet op af ejendomsspekulanter af primært to grunde: For det første, fordi man kan score en samfundsskabt arbejdsfri værdistigning med en meget lempelig beskatning. For det andet kan man få højere priser for erhvervsbyggeri lige uden for København.

Stigningerne har imidlertid også haft en effekt på udviklingen i huslejen for små erhvervsdrivende. Der var akut fare for, at flere af de små butikker i den indre by ikke kunne bevares med de varslede huslejestig-ninger.

SF tog derfor initiativ til et huslejestop, der nu gæl-der for erhvervslejemål. Endvidere gik vi igang med at se kritisk på kreditforeningernes rolle og fik med et initiativ sammen med socialdemokraterne forhindret belåning af fiktive ejendomsværdistigninger. Samti-dig er der indført strammere regler for kreditforenin-gernes værdifastsættelse og belåning af erhvervsje-ndomme.

Byfornyelsen går for langsom

Byfornyelsen går for trægt, men der er i år sikret en øget tilsagnsramme. Den stiger fra 1,2 til 1,5 milliard-er kr. - en vækst der skal fortsætte indtil rammen er fordoblet.

Man slæber stadig rundt på puklen fra den gamle saneringslov. Derfor er det svært at udtrække erfaringer fra den gældende byfornyelseslov, der skal revideres i 1989. For SF bliver udgangspunktet ønskerne om sa-nering efter trang og øget beboerindflydelse.

Demokrati, selvforvaltning og afbureaukratisering

Demokrati - også på gulvplan

SF har tidligere fremsat forslag om indførelse af arbejdspladsdemokrati. Forslagene har været formuleret meget generelt. I folketingssamlingen 1987/88 har folketingsgruppen arbejdet med at konkretisere partiets ideer om demokrati, selvforvaltning og afbureaukratisering. Det er problemer, som SF fortsat bør arbejde meget med, selv om vi er kommet et skridt videre i det forløbne år.

Uddannelses-demokrati

Vi har fremsat fire beslutningsforslag om demokrati og selvforvaltning på uddannelsesområdet, nærmere bestemt: Folkeskolen, erhvervsskoler (handelsskoler og tekniske skoler), gymnasier, HF- og studenterkurser og voksenuddannelsescentre, samt kortere videregående uddannelser (lærer- og pædagogseminarier, sociale højskoler osv.).

Forslagene bygger på princippet om, at der skal oprettes skoleråd bestående af både elever og ansatte, dvs. lærere og teknisk-administrativt personale. I folkeskolen skal også forældrene være repræsenteret. Skolerådene skal være øverste myndighed.

For at gøre forslagene mere spiselige for de øvrige partier, har vi foreslået, at der i første omgang bliver tale om en forsøgsordning.

De blev da også meget positivt modtaget af Socialdemokratiet, som selv har fremsat forslag om elevdemokrati på gymnasier og erhvervsskoler. Partiet har desuden bebudet et forslag om demokrati i folkeskolen, som meget minder om SF's forslag.

Derimod var regeringspartierne meget negative over for SF's forslag. De radikale var - vanen tro - i princippet positive, men negative over for SF's konkrete forslag.

P&T skal demokratiseres

Som led i bestræbelserne på at udbygge demokratiet

i den offentlige sektor har SF rejst en forespørgsel om demokratisering af Post & Telegrafvæsenet. Det er sket med henblik på senere udarbejdelse af et konkret forslag om mere demokrati i P&T.

Forslaget skal blot være en start. SF vil senere fremsætte en række forslag om demokratisering på konkrete områder inden for den offentlige sektor.

Undersøgelse af demokratiets vilkår

Ud fra et ønske om at få klarlagt magtforholdene og demokratiets vilkår i Danmark har SF fremsat et beslutningsforslag om en undersøgelse af disse forhold.

I første omgang er der tale om en kortlægning af forholdene. Men det er hensigten, at undersøgelsen skal følges op med en række konkrete SF-forslag om øget demokratisering og generel forbedring af demokratiets vilkår.

Men det afgørende ved en sådan undersøgelse er ikke, at der senere kan stilles forslag, men at rejse en bred debat om demokrati og magtforhold.

Regeringens pral

Ikke mindst i starten af sin levetid pralede den borgerlige regering meget af sit ønske om afbureaukratisering. Det har knebet mere med at gennemføre projektet i praksis. Grunden er formentlig bl.a., at det er vanskeligt at afbureaukratisere. Men det gør ikke sådanne afbureaukratiseringer mindre vigtige. Derfor søger SF at komme med forslag, der kan afbureaukratisere den offentlige virksomhed.

Vi har foreslået en forenkling af ankeinstanserne i det sociale system, samt en sammenlægning af ni mindre statselskaber: Vej-, fyr-, lods- og istjenesten m.fl. til ét selskab. Desuden forberedes andre forslag, først og fremmest inden for arbejdsløsheds-lovgivningen og det sociale område.

Med dum-liberalisterne på vej mod det indre marked

I markedsudvalget mærkes den nye sammensætning af Folketinget efter valget i 1987 ved, at de ugentlige mandater til ministrene ikke længere gives alene af regeringspartierne og de radikale. Enten skal regeringen og de radikale have Fremskridtspartiet med, eller også er det Socialdemokratiet, der bærer regeringens EF-politik igennem.

Regeringen har klart valgt at satse endnu tydeligere end før på en alliance med socialdemokraterne. Samtidig er der dog stadig plads til, at flertallet S-SF-Rad. manifesterer sig. Især på EF-miljøspørgsmål.

Regeringen blev fredet

Da Danmark havde formandskabet i EF blev regeringen fredet af både Socialdemokratiet og de radikale. Det kom tydeligst frem i forhandlingerne om EF's budgetproblemer. Der blev givet meget brede forhandlingsmandater op til både topmødet i København og til topmødet i Vesttyskland.

Den løsning, der blev vedtaget, udvider EF's budget med 50 procent og indfører en helt ny indtægt for EF. Hvordan den såkaldte velstandsafgift konkret skal udformes, og hvilke muligheder, der bliver for svindel og omgåelse i administrationen af afgiften, er endnu helt uafklaret.

Alligevel var et stort flertal i folketingets markedsudvalg villig til at give regeringen mandat.

Endnu værre: To måneder efter det besluttende topmøde oplever vi, at det endnu ikke er afklaret, hvad den vedtagne braklægningsordning er for noget. Det forløb har i sig selv været så grotesk, at Socialdemokratiet valgte at fortryde sin tilslutning til mandatet op til topmødet.

SF støttede, at der gives flere penge til de fattige lande via regional- og socialfondene, men ønskede til gengæld ret til, at Danmark selv fastlægger sin egne udviklingspolitik. Vi stod stort set alene med vort krav om yderligere besparelser på EF's budget og en alvorligt skærpet budgetkontrol.

Det vedtagne budgetforlig betyder desværre blot en oppumpning af udgifterne til EF, uden at landbrugsproblemerne er løst.

Det officielle mål for hele manøvren var at få mere styr på udgifterne til landbruget. Formålet burde i stedet have været at nedbringe landbrugsproduktionen til efterspørgsels-niveau. Havde man fulgt den målsætning, ville vi samtidig have kunnet opnå betydelige miljøfordele.

Topmøde-beslutningerne om EF's finansiering understreger en af de grundlæggende fejl i EF's opbygning: Det manglende demokrati i en topstyret beslutningsproces.

Slaget om miljøgarantien

Det var statsministeren og udenrigsministeren, der udstedte den såkaldte miljøgaranti før folkeafstemningen om EF-pakken. SF troede ikke på, at der var tale om en reel garanti.

Netop derfor har vi, efter at EF-pakken er trådt i kraft, kastet os ind i den politiske kamp for at vinde miljøgaranti. Vi vil således benytte art. 100 A stk. 4 fuldt ud. Det lykkedes således at få flertal for, at Danmark påberåbte sig artiklen, da vi blev nedstemt i spørgsmålet om bilernes udstedningsgas.

Præcis denne sag har vist sig at have betydelig afsmittende effekt i Vesttyskland, hvor store dele af befolkningen ønsker at følge Danmark og flere lande uden for EF i kravet om at få indført de amerikanske normer.

Uden for SF er forståelsen for det nødvendige i at kæmpe miljøgarantien igennem størst i Socialdemokratiet, og i næsten alle forslag om det ydre miljø er det fortsat det grønne flertal (S-SF-Rad.), der fastlægger mandaterne.

SF's forslag om mærkning af opløsningsmidler er endt med, at Danmark handler i strid med EF-direktivet ved at angive, når der er fare for hjerneskrader.

Det er en sag, hvor SF også har gjort en stor indsats i EF-parlamentet. Den er derfor også et godt eksempel på det omfattende samarbejde, der er mellem partiets medlemmer af EF-parlamentet og folketingets markedsudvalg.

Selvopgivende holding forud for EF's indre marked

I markedspolitikken er hovedoverskriften indtil 1992 Det indre Marked.

I virkeligheden var det jo det, debatten om EF-pakken handlede om. Men det er som om, at det først er nu, bevidstheden om nogle af de mulige konsekvenser er ved at blive helt klar for folk.

SF har gjort en stor indsats for at advare imod nogle af de forslag, der er på vej. Vi har f.eks. prioriteret en debat i offentligheden om den planlagte kapital-liberalisering. Her ser vi et område, hvor Danmarks politiske handlefrihed vil blive begrænset, og vor der vil opstå nye muligheder for spekulation og skatteunddragelse.

Vi modsætter os tilsvarende forslagene om harmonisering af afgifter og moms.

Der er i mange kredse en mærkelig selvopgivende holdning overfor diskussionen om forslag, der handler om det indre marked. I folketingets markedsudvalg gør SF en stor indsats for at diskutere forslagene konkret, belyse dem så indgående som muligt og inddrage an-

dre i overvejelserne - bl.a. fagbevægelsen og græsrodsbevægelser. Kun på den måde kan vi i Danmark få styr på den nu noget hastigere beslutningsproces i EF.

SF har aldrig modsat sig selve ideen om at forenkle og standardisere, og vi ser også muligheder for eksport og handel i en sådan proces. Men vi afviser at være dum-liberalister, der tror på, at problemer med arbejdsløshed kan løses blot ved at give frit løb.

Vi fastholder, at arbejdsmiljø og beskyttelse af forbrugere skal prioriteres over det fri marked. Samtidig vil vi fastholde nationale styringsinstrumenter.

Standardisering og diskussion om EF's indre mar-

ked foregår også i landene uden for EF. SF forsøger i alle sager at tage udgangspunkt i et bredere Europabegreb end i EF.

Vi har således arbejdet på at få et flertal til at standse EF's planer om at udvide sit arbejdsfelt på kultur- og uddannelsesområdet og i stedet satse på et samlet Vesteuropæisk samarbejde tilknyttet Europarådet.

SF skal fortsat være befolkningens EF-vagthund, men vi skal i stadig stigende grad også anvise alternativer. Et af dem er det bredere europæiske samarbejde, der inddrager bl.a. de nordiske lande og åbner sig for Østeuropa.

Socialdemokratiet udgør stadig et energi-problem

I sidste års beretning blev det nævnt, at Socialdemokratiet er en svag makker, når det gælder energipolitikken, og at det i en række sager er lettere at forhandle med de radikale end med socialdemokraterne. Sådan er det beklageligvis stadig.

På el-området er situationen helt gal. Her har regeringen og Socialdemokratiet aftalt at tillade yderligere udbygning med centrale kulfyrede værker ved Vestkraft i Esbjerg og Fynsværket i Odense.

Kun et pres fra socialdemokratiske græsrodder i Vejle Amt har tilsyneladende forhindret en socialdemokratisk godkendelse af en tilsvarende udbygning af Skærbækværket ved Fredericia.

Det er indlysende, at befolkningen ikke vil leve med rationering af elektriciteten, som det kendes i f.eks. Rumænien. Det er heller ikke nødvendigt. I adskillige rapporter er det godtgjort, at der ligger store uudnyttede muligheder for el-besparelser.

Sænkning af el-forbruget gennem besparelser stiller krav om ændrede el-tariffer og en mere målrettet indsats i forsknings-, udviklings- og erhvervs politikken. Det skal være klart økonomisk fordelagtigt at producere med lavere energiforbrug.

I øjeblikket gives der kvantum-rabatter på el-forbrug, og alle momsregistrerede virksomheder får energiløst refunderet. Det gælder også virksomheder i servicesektoren.

Under en forespørgselsdebat om udbygningen af kraftværkerne afviste Socialdemokratiet og regeringspartierne en SF-radikal dagsorden, der ville bremse for yderligere udbygning med centrale kulfyrede kraftværker.

Alternativet er vindmøller og decentrale kraftværker

Ud over el-besparelser er alternativet til de store kraftværksblokke at fremme el-forsyningen fra decentrale kraftvarmeværker og vindmøller. De sidste i høj grad baseret off-shore, dvs. på havet.

SF har stillet forslag om gunstige afregningsregler for naturgasfyrede decentrale kraftvarmeværker, så de får en effekt-betaling, der faldt ud modsvarende, hvad der spares på miljøet.

Vi har også stillet forslag om at tillade kommuner og amtskommuner at engagere sig i vedvarende energiproduktion, herunder etablering af vindmølleparker. Regeringen har forsøgt at bremse forslaget og i skrivende stund er det usikkert, om vi kommer igennem med det.

Hemmelighedskræmmeri i gasforhandlinger

På olie- og gasområdet har SF rejst en forespørgsel om gasforhandlingerne mellem staten (DONG) og A.P. Møller (DUC) og det norske Statoil. Forhandlingerne drejer sig om DONG's muligheder for at aftage yderligere gasmængder og om etablering af en forbindelse mellem det danske og norske ledningsnet.

Forhandlingerne foregår for hermetisk lukkede døre, og der er grund til at frygte en gentagelse af 1979-forhandlingerne: At regeringen når frem til et dårligt forhandlingsresultat.

Det er vigtigt, at der etableres kontakt mellem det danske og norske ledningsnet, naturligvis på fordelagtige betingelser for Danmark. For SF er det desuden afgørende, at naturgassen bruges energioekonomisk og miljømæssigt rigtigt. I hvert fald skal eksport af naturgas ikke forhindre en miljørigtig anvendelse af gassen i Danmark.

Forespørgselsdebatten afslørede, at hverken regeringen eller Socialdemokratiet er interesseret i at åbne for en diskussion af disse emner. Det finder SF forkert.

Uanset at dele af forhandlingerne må holdes fortrolige, er der ikke grund til at blokere for en energipolitisk debat om naturgassens anvendelse. Forhandlingerne drejer sig om gasmængder på 15-50 milliarder kubikmeter, i penge svarende til op mod tre Storebæltsbroer.

Stop for elvarme

Som noget positivt bør det nævnes, at Socialdemokratiet, SF og de radikale er enige om principielt at standse for yderligere udbygning med elvarme i områder, der kan forsynes med kollektiv varme.

De tre partier har udsendt en fælles pressemeddelelse, hvori der tages afstand fra regeringens planer om omfattende besparelser på tilskudsordningerne for vedvarende energi i finansåret 1989.

Alt i alt er der imidlertid ikke grund til den store tilfredshed med den førte energipolitik. Tages Brundtland-rapportens opfordringer vedrørende miljøet alvorligt, skal der ske et kurskifte.

Energien skal udnyttes økonomisk og miljømæssigt på den mest effektive måde. Erhvervs politikken, tariffer/afgifter samt forskning, udvikling og tilskudsordninger skal fremme en sådan politik.

I det eksisterende folketing er der visse, men alligevel alt for beskedne muligheder for at komme igennem med en sådan nødvendig omlægning.

Erhvervspolitik

Regeringen trådte et skridt tilbage

Regeringens positive skift i erhvervspolitikken, som blev omtalt i sidste års beretning, holdt ikke længe. I efteråret vendte regeringen tilbage til den bevidstløse politik med at forkæle erhvervslivet ved at foreslå skattelettelser i milliardklassen.

Erhvervspolitisk har den forløbne del af samlingen været travl.

I slutningen af forrige samling stillede SF en række forslag om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet i form af stramninger i regnskabs- og revisorlovgivningen. SF's initiativ fik industriministeren ud af busken, så han i begyndelsen af den nye samling fremsatte nogle forslag, der er mindre vidtgående end SF's, men dog klare opstramninger af de nuværende regler.

Samtidig genfremsatte SF sine forslag i revideret form. Formodentlig ender sagen med et kompromis mellem de to sæt forslag, men i skrivende stund er det endelige resultat ikke på plads.

Industriministeren fulgte sin mere aktive erhvervspolitiske linje op med forslag om en reorganisering af ministeriet. Bortset fra et spørgsmål om Statens Husboldningsråds placering kunne SF støtte forslagene.

Også egnsudviklingsloven har været oppe at vende. Industriministeren foreslog, at tildelt egnsudviklingsstøtte skulle tilbagebetales i tilfælde af succes, og at nogle af pengene skulle bruges til at støtte lokale erhvervspolitiske initiativer.

Set med SF's øjne var forslaget ikke vidtgående nok, men gik dog i den rigtige retning. Desværre trak socialdemokraterne i den modsatte retning, og det lykkedes dem at få udvandet ministerens forslag.

Til gengæld holdt SF og Socialdemokratiet smukt sammen ved ændring af bank- og sparekasselovgivningen. Sammen med en række fornuftige opstramninger af loven foreslog ministeren, at sparekasserne skulle have mulighed for at overgå til A/S-form for at sikre kapitaltilførsel.

SF's og Socialdemokratiets krav for at støtte den del af forslaget var, at de offentlige repræsentanter sam-

men med medarbejderrepræsentanter fik flertal i den øverste ledelse. Da vi ikke kunne få flertal for den model, stemte vi imod den del af lovændringen.

Skibsregister - et anslag mod fagbevægelsen

Industriministeren har i flere omgange forsøgt at få et såkaldt Dansk Internationalt Skibsregister (DIS). Forslaget er i al sin enkelthed det værste anslag, der til dato har været fremsat mod dele af dansk fagbevægelse.

Det går ud på at stryge alle indgåede aftaler mellem organisationerne om arbejdsmiljø, hviletider, ansættelse om bord. Alt skal sløjfes. Oven i købet får rederne mulighed for at tage andre nationers folk om bord, og de får adgang til at lave overenskomster, der over hovedet ikke følger det lands flag, der er i agterstaven. Skibsføreren behøver efter forslaget ikke være dansk, bare han har et EF-pas.

Hvis dette er forsmagen på, hvad der venter, når EF's indre marked er etableret, skal dansk fagbevægelse ud af starthullerne med helt andre aktionsformer, end dem vi kender i dag.

DIS kan koste Danmark sin søfartsstand og vort ry som søfartsnation. Men det er de borgerlige politikere og rederne ligeglade med. For dem drejer det sig kun om profit.

Demokrati-krav har det svært

SF har genfremsat forslaget om medarbejderstyrede virksomheder i en revideret form. Trods velvilje fra både Socialdemokratiet og de radikale bliver det næppe vedtaget i den nuværende samling.

Endelig har SF fremsat forslag om varslingspligt og dertil tilknyttede muligheder for indgreb ved salg af danske virksomheder til udlandet. Heller ikke dette problem kan ventes løst i et folketing med den nuværende sammensætning.

Udlandsgælden - en møllesten om halsen

Den økonomiske situation i Danmark viser ingen tegn på bedring. Tværtimod. Massearbejdsløsheden, der nu har stået på i 13-14 år, har bidt sig fast - og alt tyder på en stigning i den kommende tid.

Betalingsbalancen viser fortsat et meget stort underskud, og udlandsgælden bliver en stadig mere tynkende møllesten om halsen på vore fremtidige muligheder. Gælden er nu på 275 milliarder kr. 275.000.000.000 kr. - noget nær en fordobling i løbet af de fem borgerlige regeringsår.

Trods denne voldsomme nedtur har regeringen stadig et flertal bag sig - et forhold der ikke kan forstås ud fra den økonomiske virkelighed.

Folketingsvalget i 1987 rystede alligevel regeringens grundlag så meget, at der er håb om, at den før eller siden kører fast. SF's opgave i øjeblikket er derfor at fastholde et pres på regeringen ved at sørge for kritisk belysning af dens gerninger. Desuden må vi til stadighed arbejde med at forbedre vores egen økonomiske politik. Et udsnit af den præsenteres hvert år ved folketingets behandling af finansloven, men den indgår også som ammunition for os i de mere generelle politiske debatter.

SF-finanslov med balance

Finansloven for 1988 blev som ventet vedtaget, uden at SF havde mulighed for at præge den. De fleste af vore ændringsforslag blev forkastet. De indeholdt følgende hovedpunkter:

1. Forhøjede indtægter på 9,0 milliarder kr. gennem fjernelse af en række afskrivningsregler, beskatning af kursgevinster samt nye miljø- og ressourceaftgifter.
2. Besparelser på 10 procent på forsvaret, svarende til 1,4 milliarder kr.
3. Udgiftsstigninger på 10,1 milliarder kr. Den største merudgift var regulering af dagpenge, efterløn, kontanthjælp og pensioner. Betalt Frihed til Uddannelse og penge til forskning og øget kapacitet i erhvervsuddannelserne udgjorde også store poster. Derudover var der afsat penge til vedvarende energianlæg, miljøinvesteringer, kulturpolitiske initiativer m.v.

Finansministeriet har traditionen tro foretaget en økonomisk konsekvensberegning af oppositionens ændringsforslag, og SF har som tidligere år vist sig leveringsdygtig i holdbare løsninger.

Beregningerne viste igen i år, at SF's forslag ville gavne både beskæftigelse, betalingsbalance og offentlige budgetter.

Uenigheden med Socialdemokratiet

Afstemningerne om finansloven var præget af, at der var indgået en finanslovsaftale mellem regeringen og Socialdemokratiet. Den indebar på plussiden en forhøjelse af arbejdsløshedsdagpenge, efterløn m.v. med 10 procent pr. 1. juli 1988, en forhøjelse af folkepensionen og øgede bevillinger til bl.a. uddannelse og kollektiv trafik.

SF stemte naturligvis for alle disse forbedringer, selv om vi selv havde mere vidtgående forslag.

På minussiden indebar aftalen mellem regeringen og Socialdemokratiet en omlægning af arbejdsgiverafgifterne, som lettede arbejdsgiverne for en udgift på 2,6 milliarder kr.

Ved den endelige afstemning om finansloven stemte Socialdemokratiet som en konsekvens af aftalen for, mens SF stemte imod for at markere ønsket om at bringe regeringen til fald.

Vi havde klart foretrukket, at også Socialdemokratiet havde stemt imod, og vi har kritiseret partiet for de indrømmelser, det har givet regeringen. På den anden side har vi været ærlige nok til at erkende vigtigheden af de forbedringer, der blev gennemført.

Fælles Kurs stillede en række ændringsforslag af provokatorisk tilsmid. Vi undlod at stemme ved deres forslag om afskaffelse af Arbejdsretten og Forligsinstitutionen, fordi der ikke var stillet noget i stedet.

På samme måde undlod vi at stemme ved et forslag om at nedlægge militæret pr. 1. januar 1988. Ud fra politiske overvejelser havde vi denne gang selv stillet forslag om en reduktion af forsvarsudgifterne med 10 procent for at påvirke forhandlingerne om en ny forsvarsaftale.

SF stemte imod en stribe rene overbudsforslag, hvor Fælles Kurs strøede om sig med milliardbeløb. Finansieringen kom først og fremmest fra konfiskation af alle renteindtægter på obligationsbeholdninger på over 100.000 kr. - et rent bluffnummer, fordi disse beholdninger ville forsvinde som dug for solen, hvis forslaget blev vedtaget.

Ved afstemningerne om finansloven fik SF traditionen tro gennemført en række mindre forbedringer sammen med Det radikale Venstre. De drejer sig om uddannelse, kultur og energipolitik.

Men derudover stemte de radikale, som de plejer - dvs. nej til de fleste SF-forslag. Det meget omtalte radikale frihedsbrev fik ikke den store betydning for afstemningerne.

Fiskeripolitik

Fiskeriet skal reguleres i åbenhed

De danske fiskeres aktion på Langelinie i København i efteråret 1987 satte fokus på en række af fiskeriets problemer. Det karakteristiske ved fiskeroprøret var:

- Protest mod topledelsen i de to store fiskeriorganisationer (Dansk Havfiskeriforening og Dansk Fiskeriforening).
- Protest mod EF's kvoter og reguleringer.
- Protest mod fiskerikontrollen.
- Protest mod industrifiskernes alt for store magt i dansk fiskeri.
- Protest mod ministeren, fordi han bare har ladet stå til

Ikke alle elementer kom tydeligt frem, men alle fem var der. Dermed var der også lagt op til alliancer med SF, og vi kom i ganske god debat med de aktionerende, der støttede SF's grundlæggende kritik af både organisationerne og store dele af fiskeripolitikken.

Selvfølgelig er der også punkter, hvor der mildt sagt er uenighed mellem SF og fiskerne. Det gælder bl.a. i spørgsmålene om kvoter og fiskerikontrol.

Industrifiskerne blev svækket ved aktionen. Der er nu lagt et pres på Folketinget med støtte til SF's krav om, at vigtige beslutninger om regulering af fiskeriet skal træffes i Folketinget og ikke af organisationerne bag lukkede døre.

De kystnære fiskere blev noget forskrækkede over aktionen og frygtede ganske givet, at de skal blive glemte (og klemt) i striden mellem konsum- og industrifiskerne.

Overkapacitet

Overkapaciteten i den danske fiskerflåde er på mindst 15 procent (regeringens tal). SF har derfor presset på for at få kapaciteten bragt ned. Det er den eneste mulighed, når vi vil gennemføre partiets overordnede fiskeripolitik.

Gennem en forespørgselsdebat om fiskerikontrollen har vi lagt så stort et pres på fiskeriministeren, at han har fremlagt reguleringsloven til fri forhandling i folketinget. På den baggrund stemte vi for loven om økonomisk støtte til at oplægge fiskerbåde, selv om vi ikke fik opfyldt vore krav til, hvordan det skal foregå.

Den nuværende reguleringslov er fra 1979 og er stort set en ren bemyndigelseslov. SF ønsker den ændret for derved at få vedtaget en egentlig fiskeripolitik. Vi vil søge at udnytte mulighederne for samarbejde med Socialdemokratiet og de radikale.

Vi vil beskytte det kystnære fiskeri ved at forbeholde fiskevarvande til den del af fiskeriet. Konsumfiskeriet

skal prioriteres, og vi vil forsøge at få gennemført et system med kvoter til den enkelte båd.

På den måde vil vi forbedre både kvalitet og fiskemetoder, så vi kan få erstattet alles kamp mod alle med sikker afsætning og planlagt fiskeri. Det vil være til fordel for de enkelte fiskere og beskæftigelsen på land.

Regeringen er på havfiskernes side

Regeringens såkaldte fiskeripolitik er afstemt med havfiskernes interesser, fordi den følger de stærkeste organisationer. Socialdemokratiet har længe ført fiskeripolitik sammen med regeringen, men er nu kommet lidt mere i opposition. Partiets politik synes derfor noget uklart i øjeblikket.

SiD har en fiskeripolitik, der på mange måder er på linje med SF's, og der er derfor gode samarbejdsmuligheder.

De radikale er optaget af at sikre det kystnære fiskeri og er på dette felt allieret med SF.

Andre forslag

SF har rejst spørgsmålet om overfiskeri af muslinger i Vadehavet og Limfjorden. Vi ønsker biologisk/økologisk rådgivning, kvoter pr. båd og beskyttelsesfredninger, der skal beskytte miljøet og andet fiskeri.

Et flertal bestående af Socialdemokratiet, de radikale og SF pålagde i en beretning fra foråret 1987 regeringen at fremsætte et nyt lovforslag om indførelse af fisketegn for fritidsfiskere i folketingssamlingen 1987/88. Det skete i slutningen af 1987.

SF arbejder for, at der ikke kun tages hensyn til erhvervsfiskernes krav om begrænsning af fritidsfiskeriet, men at der også lovgives med hensyntagen til fritidsfiskeriets store rekreative værdi.

I skrivende stund forsøger SF sammen med Socialdemokratiet og de radikale at fremsætte ændringsforslag til loven, så det sikres:

- At prisen for fritidslicens ikke overstiger prisen for jagttegn (ca. 160 kr. årligt).
- At fritidsfiskerne får ret til seks redskaber efter frit valg.
- At det undersøges, om der er muligheder for lettere adgang til erhvervelse af licens som bi-erhvervsfisker.
- At der nedsættes lokalnævn til varetagelse af blandt andet fiskepleje og ændrede redskabsmængder m.v.

Forsknings- og teknologipolitik

Forskernes mundkurv blev fjernet

Forskerne må gerne deltage i den offentlige debat og dermed give deres viden videre. Det ligger fast, efter at det lykkedes at få et næsten enigt folketing (alle partier undtagen Fremskridtspartiet) til at bekræfte ytrings- og publiceringsfriheden for forskerne i sektorforskningsinstitutterne. Dermed vendte folketinget sig mod de mundkurve og lignende, der har været benyttet, især på institutter under Miljøstyrelsen.

SF har rejst en forespørgselsdebat om international forskning. Baggrunden er en tendens til, at Danmarks deltagelse i international forskning alene rækker til EF, mens andet internationalt og nordisk forsknings-samarbejde nedprioriteres. I spørgsmålet om det nordiske samarbejde er det dog ikke den danske regering, men snarere den svenske, der stritter imod.

Derudover har SF stillet forslag om et miljøforskningscenter ledet af miljøorganisationerne og til en udredning af magtforholdene i Danmark, svarende til tidligere tiders trustkommissioner og magtudredninger, der er gennemført i Norge og under gennemførelse i Sverige.

Fredsforskning - en besværlig sag

Fredsforskningen har været en besværlig sag. På initiativ af SF, Socialdemokratiet og de radikale blev der for et par år siden oprettet et center for freds- og

konfliktforskning. Det har senere vist sig, at bestyrelsessammensætningen ikke har været den heldigste. Nogle bestyrelsesmedlemmer har været mere interesseret i konflikter end i at lade forskerne på centret få ro til deres forskning.

Centret har været mere eller mindre lammet det sidste halve års tid. Det vides endnu ikke, om det lykkes at redde centret efter de oprindelige intentioner.

På teknologiområdet har miljøministeren fremsat forslag til ændring af lov om genteknologi og miljø. Det var en aftale, at han skulle give folketinget en redegørelse om lovens virkninger i denne samling, men det var en overraskelse, at han allerede nu foreslår ændringer i loven.

Af de tre foreslåede ændringer kan SF støtte mere smidige regler for storskalaforsøg. Derimod er vi skeptiske over for at tage cellehybridisering ud af loven, og vi vender os helt mod forslaget om, at anker ikke mere skal have opsættende virkning.

Det har netop vist sig, at anker kan bruges til at tvinge nødvendige oplysninger ud af virksomhederne.

Fredspolitik

Et forsvarspolitisk vendepunkt

»Vi håber at have opnået at et nyt forsvarsforlig mellem Socialdemokratiet og de borgerlige forhindres længst muligt. Vi mener, at det samtidig er blevet vanskeligere for socialdemokraterne at kapitulere over for de borgerlige synspunkter i det såkaldte Østergaard-udvalg - trods den klare sikkerhedspolitiske højredrejning Socialdemokratiet er inde i.«

Sådan skrev Folketingsgruppen i beretningen til 1987-landsmødet om resultaterne af det forgangne års arbejde. Siden er det på en række væsentlige punkter lykkedes at bremse den sikkerhedspolitiske højredrejning i Socialdemokratiet.

Et afgørende udtryk for denne opbremsning er den kendsgerning, at forsvarsforliget er udløbet ved årsskiftet uden at være erstattet af et nyt.

Forhandlingerne siden mellem Socialdemokratiet og regeringen har heller ikke ført et forlig nærmere.

En række afgørende modsætninger er kommet frem i det såkaldte kulegravnings-arbejde, som har været i gang i folketingets forsvarsudvalg og derefter i det mere private forsvarsforligs-selskab, 11-mandsgruppen. Denne gruppe eksisterer formelt set ikke længere.

Den politiske udvikling peger i retning af, at der ikke bliver noget nyt forsvarsforlig mellem regeringen og Socialdemokratiet. Også fordi stadig flere socialdemokratiske folketingsmedlemmer ikke ønsker et forlig med de borgerlige før et valg.

Problemer for ny regering

Vi står ved et vendepunkt, fordi flere og flere nu indser, at man måske udmærket kan leve en tid uden forsvarsforlig.

Såfremt der alligevel indgås et forsvarsforlig med Socialdemokratiet for fire-fem år, vil en kommende arbejderflertals-regering reelt kun have få sikkerhedspolitiske manøvre-muligheder. I en sådan situation vil landsmødets krav om, at et regeringssamarbejde forudsætter SF-indflydelse på alle afgørende punkter - herunder altså også forsvaret - meget vanskeligt kunne imødekommes.

SF's hovedbestyrelse spillede 16. januar 1988 ud med et forslag til et alternativt forsvarsforlig mellem det sikkerhedspolitiske flertals partier. Udspillet har ikke ført til egentlige forligsforhandlinger, men har aktivt medvirket til at holde Socialdemokratiet fast på de politiske krav, der gjorde et forlig med regeringen umuligt.

På civilforsvarsområdet er det fortsat uklart, hvornår SF inddrages direkte i forligsforhandlinger. Men det vil sandsynligvis kunne ske snart - trods et foreløbigt nej til forhandling fra indenrigsministeren.

Bedre tider for det sikkerhedspolitiske flertal

Kuldsejlingen af forhandlingerne om et nyt forsvarsforlig har ført til lidt bedre tider for det sikkerhedspolitiske flertal end i sidste beretningsperiode.

I forbindelse med vedtagelsen af finansloven forhindrede SF-SF-Rad., at Forsvarskommandoen som vanligt kunne manipulere rundt mellem budgetposterne efter behag og overføre midler fra en post til en andel eller fra et år til et andet. Det betyder, at der i realiteten er et samarbejde i folketingets finansudvalg mellem de tre partier om at forhindre øgede forsvarsudgifter ad bagvejen.

For SF er det vigtigt, at samarbejdet på lidt længere sigt kommer til at ske på grundlag af en mere omfattende forståelse mellem de tre partier, om hvordan forsvarsbevillinger skal styres i fremtiden. Det kan indebære en en slags forlig uden forlig, en situation vi må analysere nøje.

Demokrati i forsvaret

SF har fremsat en række forslag om demokratiske rettigheder for ansatte i forsvaret, først og fremmest de værnepligtige. Det er sket i forståelse med de værnepligtiges talsmænd.

Forslagene omfatter så forskellige krav som en ombudsmandsinstitution til hindring af magtmisbrug i forsvaret, de værnepligtiges ret til at blive i den offentlige sygesikring, en ordentlig arbejdsmiljø-uddannelse, ændring af den militære straffelov og forbedring af kostforholdene.

Vi tror, at en del af disse forslag kan vedtages af det alternative forslag og blive en beskeden begyndelse på et konkret samarbejde på forsvarsområdet mellem partierne i det sikkerhedspolitiske flertal.

Forstærkningsaftalerne skal afdækkes

Sikkerhedspolitisk var et af vore første initiativer i folketingssalen en forespørgsel om de aftaler, der knytter sig til og udbygger de eksisterende NATO-forstærkningsaftaler.

Det drejer sig om aftaler kendt som War Time Host Nation Support eller værtslandsaftaler. Et aftale-kompleks som i øjeblikket materialiserer sig i kæmpe infrastruktur-projekter ud over landet. På flyvestationer, i havne og i form af vejbyggerier.

Aftalerne omdanner størsteparten af det danske forsvaret, det civile beredskab og en række civile firmaer og enkeltpersoner til kommende »viceværter« eller modtagesystemer for de forstærkninger, Danmark kan blive påført i en international krisesituation.

Det lykkedes os gennem debatten at få standset den hidtidige praksis med indgåelse af sådanne aftaler helt uden om Folketinget. I fremtiden skal de kunne behandles i Udenrigspolitisk Nævn, hvor også alle nye aftaler skal forelægges, før de indgås.

Men der forestår endnu et sejt arbejde med at af-dække omfanget af disse aftaler og få dem bragt til offentlighedens kendskab, blot i samme omfang som det sker i Vesttyskland. I dette arbejde har vi fortsat god støtte fra De Grønnes Forbundsfraktion.

Til gengæld hjalp vi De Grønne med at arrangere et sikkerhedspolitisk seminar i Flensborg under valgkampen i Slesvig-Holsten. Det skete med en understregning af, at vor medvirken ikke var udtryk for, at vi ville modarbejde Sydslesvigsk Vælgerforening. SSV's spidskandidat deltog da også - på vor opfordring - i seminaret.

Sidelsbende med debatten om værtsnations-aftalerne fremsatte vi forslag om garanti mod atomvåben på krigsskibe i danske havne. Efter måneders tovrækkeri har vi fået Socialdemokratiet med til at ændre den officielle politik et stykke i den rigtige retning. I fremtiden vil skibe på besøg i danske havne specielt få indskærpet, at det er imod dansk politik at medbringe a-våben på dansk område. Altså en lille sejr.

Et omtalt turistbesøg

Et meget omtalt dansk turistbesøg i Polen førte til en ny omfattende diskussion af de danske efterretningstjenesters virksomhed. Et SF-forslag om kontrol med efterretningstjenesterne har ført til, at regeringen nu har fremsat sit eget forslag om parlamentarisk kontrol med efterretningstjenesterne.

Regeringens forslag må ses som en sejr for SF's vedvarende arbejde på dette område, selv om vi kunne have ønsket os en mere vidtgående kontrol.

I debatten om Polen-sagen lod udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen (V) nogle bemærkninger falde, om at SF's forsvarspolitiske ordfører Pelle Voigt »gik andres ærinde«. Sagen førte til noget så udsædvanligt som en forespørgsel rejst af Socialdemokratiet, hvor udenrigsministerens udtalelser blev beklaget.

I samme forbindelse erklærede såvel forsvars-, justits- og udenrigsministeren, at det var grundløst at betegne Pelle Voigt som agent for nogen fremmed magt, sådan som det var blevet antydnet.

Genoplivning af det sikkerhedspolitiske flertal

Landsmødeperioden har på det sikkerhedspolitiske område været præget af en tiltagende spænding mellem Socialdemokratiet og de borgerlige. Dermed er der

skabt grundlag for en vis genoplivning af det sikkerhedspolitiske flertal.

På grund af modsætningerne til regeringen foreslog Socialdemokratiets formand overraskende nedlæggelse af det særlige sikkerhedspolitiske udvalg, det såkaldte Østergaard-udvalg. Efter konsultation med fredsbevægelserne gik SF imod det socialdemokratiske udspil.

Vi mener, at en nedlæggelse af udvalget blot vil sløre problemerne. I stedet for at arbejde hen mod en enighed, som der i virkeligheden ikke er grundlag for, bør der nu markeres et flertal og et mindretal i de afgørende spørgsmål. På den måde kan det sikkerhedspolitiske flertal bringes til en samlet afklaring af sin politik.

Derefter er det på enkelte punkter måske muligt at få nogle af regeringspartierne med i et generelt sikkerhedspolitisk holdningsskift.

Det kræver imidlertid lang tid og et stærkt pres ude fra, i lighed med det folkelige pres, der i slutningen af 50'erne tvang de borgerlige til at opgive deres tilslutning til placering af fremmede tropper og atomvåben på dansk jord i fredstid.

Et godt tegn på det sikkerhedspolitiske flertals mulige reaktivering var en forespørgsel rejst af SF om den såkaldte modernisering af de kortrækkende kernevåben i Europa. Her stemte flertallet igen sammen for en dagsorden, der vender sig mod den ønskede modernisering og går ind for en fjernelse af de pågældende våben.

Fælles Kurs - som en elefant i en porcelænsbutik

I sådanne sager tumler Fælles Kurs rundt som en elefant i en porcelænsbutik. I stedet for at støtte Socialdemokratiets (og SF's) dagsorden med klare pålæg til regeringen om at gå imod modernisering og istedet arbejde for fjernelse af alle atomvåben i Øst- og Vesteuropa, kom Fælles Kurs med sin egen dagsorden. Den udtrykte mistillid til regeringen og fordømte dens krav om yderligere forsvarsbevillinger.

Men ikke nok med det. Da det var klart, at dagsordenen ikke kunne vedtages, blev Fælles Kurs-folkene så fornærmede, at de end ikke ville støtte den dagsorden, som havde klare og præcise krav til regeringen.

Stjernekrig og Thule-radar

Et andet positivt tegn på den fornyede kraft i det sikkerhedspolitiske flertal er de sikkerhedspolitiske ordføreres fælles henvendelse for nylig til den amerikanske kongres om Thule-radaren på Grønland. Den blev foretaget i håb om at skabe et samarbejde med

kongressen om at standse den del af det amerikanske stjernekrigsprojekt (SDI), der hedder ERIS.

ERIS er et program for udvikling af et nyt anti-ballistisk missil, der i strid med folketingets vedtagelser skal bruge Thule-radaren til hjælp for sine operationer.

SF har med en forespørgsel søgt at sætte fokus på oprustningen i de nordlige havområder. Debatten mandede ud i et pålæg til regeringen om at støtte den sovjetiske partisekretær Mikhail Gorbatsjovs udspil om en afdæmpning af de sømilitære aktiviteter i det nordlige havområder og inddragelse af Østersøen i en kommende atomvåbenfri zone.

Debatten viste, at de nordiske landes sikkerhedspolitik siden krigen er slået fejl. Det er ikke lykkedes at fastholde Norden som et lavspændingsområde. På grund af USA's nye aggressive flådestrategi og den fortsatte sovjetiske flådeopbygning på Kola-halvøen er de nordlige havområder blevet et konfrontationsområde for supermagterne.

Med det meget høje atomberedskab, som de to flåders skibe opretholder, kan denne optrapning vise sig livsfarlig. SF vil derfor også i den kommende tid følge udviklingen nøje og støtte enhver bestræbelse for at skabe udtyndede zoner for de to supermagters flåder og flådevelser.

Behov for en helt ny forsvarspolitik

Arbejdet i den nordiske parlamentariker-komité om Norden som atomvåbenfri zone går rimeligt godt. Der

er enighed om, at der snart må ske fælles initiativer i parlamenterne, og at det nedsatte embedsmandsudvalg ikke skal kunne trække hele spørgsmålet utilbørligt i langdrag.

Over hele zone-diskussionen svæver imidlertid konstant den forstærkningspolitik, som den hidtidige forsvarspolitik bygger på, og som kan gøre enhver tale om atomvåbenfrihed illusorisk.

Derfor er det afgørende vigtigt for SF fortsat at pege på nødvendigheden af en helt anden forsvarspolitik, der bryder med forstærkningsaftalerne og i stedet bygger på nedrustning.

Som led i dette arbejde har vi anmeldt en forespørgsel om den konventionelle nedrustning i Europa, hvor vi ønsker en bredere konventionel nedrustningspolitik formuleret. Den skal baseres på dybe nedskæringer af alle typer konventionelle styrker på begge sider, men først og fremmest af de mest offensive.

Vi ønsker officiel dansk støtte til drøftelser af de militære strategier og doktriner mellem supermagter med henblik på omlægninger og nedrustning i ikke-offensiv retning.

Selv om vi har nået en række del-mål i den forløbne periode, har vi kunnet registrere fredsbevægelsens mere afdæmpede rolle. Det er vort håb, at atomplanlægnings-ministrenes møde i Kolding og fredsbevægelsens mange aktiviteter i den anledning vil betyde en generel genoplussen af aktiviteterne.

Vi vil fortsat gøre vort yderste for at følge sagerne op i folketinget. Men presset udefra er af afgørende betydning for, om vi får succes.

U-landspolitik

Behov for nytænkning i u-landspolitikken

U-landspolitikken har i det sidste år stået i Brundtland-rapportens tegn. Rapporten, der drejer sig om verdens miljøproblemer og sammenhængen mellem vækst og miljø, peger på nødvendigheden af nytænkning og omlægninger af politikken i både de rige og de fattige lande, hvis vi skal undgå miljøkatastrofen.

Rapporten blev diskuteret i folkettinget i maj 1987 på baggrund af en redegørelse fra udenrigsministeren og en forespørgsel fra SF. Desværre blev debatten i for høj grad en bred u-landspolitisk debat.

SF stillede en dagsorden, der forlangte udarbejdelse af en handlingsplan for miljøaspekternes varetagelse i såvel u-landspolitikken som i vor hjemlige politik. Den del var der bred enighed om.

Derimod afslørede Socialdemokratiets u-landssamarbejde med regeringen sig i holdningen til vore ønsker om en uvildig vurdering af kvaliteten af de danske erhvervsleverancer til u-landsformål, øget hjælp til Nicaragua og frontlinjestaterne i det sydlige Afrika og fastholdelse af fattigdomsorienteringen i u-landsbistanden. Regeringspartierne, Socialdemokratiet og de radikale vedtog deres egen dagsorden.

Et halvt år senere - i januar 1988 - var der en ny folketingsdebat om Brundtland-rapporten på baggrund af et strategioplæg fra DANIDA. Debatten kom dog i høj grad til at dreje sig om u-landsbistandens størrelse, fordi udenrigsministeren et par dage før debatten havde fastslået en fastfrysning.

En del tyder på, at der ikke kan skabes flertal for en sådan fastfrysning.

Debatten om Brundtland-rapporten bliver mere interessant, når regeringen (DANIDA) i maj 1988 forelægger den mere handlingsrettede del til opfølgning af Brundtland-rapporten.

Aktiv solidaritet

SF har i folkettinget rejst en række sager om Sydafrika, herunder sager vedrørende en række brud på handelsembargoen over for Sydafrika.

Vi har også rejst et forslag om forbedring af kontrol-

len med vore sanktionslove, bl.a. i erkendelse af at Sydafrika med held søger at bryde omverdens sanktioner.

I forslaget var medtaget støtte til en række vigtige internationale organisationer, bl.a. Shipping Research Bureau (Rotterdam) og World Campaign (Oslo), der udfører et meget vigtigt oplysningsarbejde. Men forslaget fik ikke umiddelbart støtte hos Socialdemokratiet og de radikale. Vi forventer, at flere af punkterne i forslaget kan vedtages senere, når omgæelserne bliver endnu mere åbenbare.

Vi har også rejst forslag om udvidelse af u-landsbistanden til Nicaragua til mindst 100 millioner pristalsregulerede kroner om året, så Danmark når op på det norske og svenske niveau. Her er der grund til at forvente, at der vedtages noget godt.

Både Socialdemokratiet og de radikale har stillet forslag, der ikke afviger særlig meget fra vort. Det er imidlertid vigtigt, at den årlige bistandsramme når et stykke over 100 millioner kr. om året. I modsat fald er vi fortsat bagud i forhold til Norge og Sverige, og det er pinligt for Danmark.

SF har forlangt et skifte i Danmarks politik over for Vestsahara. Danmark har hidtil ensidigt støttet Marokkos politik, mens et stort flertal i FN, herunder Organisationen af Afrikanske Stater (OAU) klart støtter FN's fredsplan og frihedsbevægelsen Polisarios hovedkrav.

Vi har desuden stillet beslutningsforslag om en mere aktiv dansk politik i spørgsmålet om kurdernes nationale rettigheder og hensynet til kurdernes særlige forhold ved udformningen af dansk undervisningspolitik for indvandrere.

Endelig rejste SF den vigtige debat om situationen på Vestbredden og fordømmelsen af Israels fremfærd over for palæstinenserne. Debatten mundede ud i en enig (minus Fremskridtspartiet) og overraskende klar fordømmelse af Israels politik på Vestbredden og holdning til spørgsmålet om en politisk løsning på Palæstina-problemet.

Idrætspolitik

Regeringen svigter den folkelige idræt

Der har siden landsmødet 1987 været grøde i den danske idrætsverden. Efter flere års arbejde og adskillige forsinkelser fremlagde breddeidræts-udvalget i maj 1987 sin betænkning om den folkelige idræt. Betænkningen er på mange måder et godt og solidt stykke arbejde, som indeholder mange spændende idrætspolitiske tanker om decentralisering, støtte til alternative idrætsanlæg og særlige grupper, f.eks. handicappede, indvandrere m.fl.

Det, der skulle have givet den brede folkelige idræt et løft, på samme måde som eliteidrættens fik det i 1984, blev imidlertid en fuser, fordi de borgerlige partier svigtede.

Regeringen og Socialdemokratiet var ikke videre interesserede i at diskutere betænkningen lige før sommerferien 1987, men SF og VS gennemtvang en redegørelsesdebat. Her afsløredes hulheden i de borgerliges megen snak om støtte til den folkelige idræt.

De var helt enige med SF i, at det var nødvendigt med støtte, sådan som man havde lovet i 1984, da man vedtog at give eliteidrættens de mange millioner. Men desværre...der er ikke råd nu, landet er i store økonomiske vanskeligheder. Sådan lød meldingerne fra de borgerlige ordførere.

250 mill. blev til 5 mill. kr.

Hvis alle forslagene i betænkningen om breddeidrættens skulle gennemføres, ville det koste ca. 250 millioner kr. Et beløb der svarer til mindre end en uges militærudgifter.

Regeringspartiernes og de radikales »gave« til breddeidrættens afslørede sig på finansloven for 1988. Her er afsat 5 mill. kr. til forbedring af breddeidrættens vilkår. Heraf er 2,5 mill. øremærket til handicapidræt.

Det virkede på mange idrætsledere som en direkte provokation. Især var de store idrætsorganisationer, som normalt har de borgerlige partiers bevågenhed, temmelig vrede og følte sig direkte snydt af regeringen.

SF's eget idrætsforslag

Regeringens manglende udspil medførte, at SF i januar 1988 fremsatte en række idrætspolitiske for-

slag konkretiseret i 14 lovforslag. De omfatter støtte til etablering alternative idrætsanlæg, idrætsinitiativer for særlige befolkningsgrupper, uddannelse og forskning - herunder bl.a. en lærestol i idrætsjournalistik og forskning i kropskultur m.v.

Økonomisk var udgifterne beregnet til ca. 100 millioner kr.

Forslagene blev fremsat samtidig med, at SF's idrætspolitiske udvalg udgav et debatoplæg med titlen: Idrætspolitik mellem selvforvaltning og styring.

Begge initiativer har været genstand for stor interesse i idrætskredse. Vi har fået mange henvendelser og indbydelser til mange spændende møder på skoler, i foreninger m.v. Mest interessant er måske, at de store idrætsorganisationer har reageret udpræget positivt på vore initiativer. De har opdaget, at SF har en idrætspolitik, som vil være til gavn for de ca. to millioner danskere, der dyrker idræt på det folkelige plan.

Debatten i folketingsalen afslørede endnu engang, at der i de borgerlige partier i øjeblikket ikke er ønsker om at støtte breddeidrættens. Idrættens minister (H.P. Clausen, Kons.) var den mest kritiske og kaldte vore forslag for bureaukratiske og rodede.

Til gengæld roste ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre og de konservative forslagene. Men fra de to borgerlige ordførere lød der beklagende ord om manglende økonomiske muligheder.

Selv om vore foreslag ikke gennemføres, som de ligger her og nu, er der rimelige muligheder for, at dele af dem gennemføres i en eller anden form, når loven om statslotto gennemføres. I bemærkningerne til denne lov står nemlig, at overskuddet, som tilfældigvis er på de 100 millioner kr., det vil koste at gennemføre SF's forslag, skal anvendes til idrætspolitiske formål tillige med en del andre formål, bl.a. handicaporganisationer, Dansk Ungdoms Fællesråd m.v.

Problemet med lottoforslaget er, at folketetinget ikke har nogen garanti for, at pengene anvendes til breddeidrættens. De skal nemlig tildeles de store idrætsorganisationer, som så forventes at anvende dem til breddeidræt.

SF ønsker en reel garanti for, at pengene anvendes til den folkelige idræt og ikke til eliteidræt eller prestige-byggeri for organisationerne.

Kommunalpolitik

Kommunerne holdes i et jerngreb

Efter oprettelsen af et sundhedsministerium og nedsettelsen af et sundhedsudvalg i folketinget er kommunaludvalgets rolle blevet betydelig mindre. Regeringens politik over for kommunerne har desværre ikke ændret sig tilsvarende. Kommunerne holdes fortsat i et økonomisk jerngreb.

»Regeringens politik over for kommunerne har ikke ændret sig siden sidste års beretning. Der gribes uden blusel ind over for kommunernes økonomi uden hensyn til planlægning, budgetlægning m.v.«

Citatet er fra folketingsgruppens beretning i både 1986 og '87, men kan uden videre genbruges.

Alt er ved det gamle. Det borgerlige flertal i folketinget griber gang på gang ind i kommunernes økonomi, mens kommunerne samtidig pålægges stadig flere opgaver, uden at der følger tilstrækkelige økonomiske midler med.

I 1987 gik det hårdest ud over amtskommunerne, der direkte blev pålagt et skatteløft. Men også primærkommunerne fik statens spændetroje at mærke, da det viste sig, at de fastlagte rammer (naturligvis) ikke kunne overholdes.

Rammerne for den kommunale økonomi i 1989 kendes endnu ikke, men udtalelser fra diverse ministre lover ikke godt.

SF's indsats har bestået i en byge af spørgsmål - ofte stillet i samarbejde med vore kommunalbestyrelsesmedlemmer - for at belyse konsekvenserne af regeringens politik. Desuden har vi arbejdet hårdt på at skabe enighed med Socialdemokratiet om holdningen. Det er stort set lykkedes i de seneste par år.

Folketingsgruppen arbejder på en række forslag vedrørende den kommunale økonomi. De skal ligge klar til fremsættelse i folketinget, når det forventede nye indgreb fra regeringen foreligger engang sidst på foråret.

Men isvrigt er det nu helt nødvendigt, at SF får udarbejdet et samlet bud på en mere grundlæggende ændring af den kommunale finansiering. Det har bl.a. den borgerlige regerings hærge gennem godt fem år gjort nødvendigt.

Socialdemokratiet har fremsat forslag om ophævelse af den kommunale strafdeponering. SF støtter forslaget, men der kan ikke skabes flertal for det.

Demokrati-forslag

SF har fremsat forslag om yderligere demokratisering: Fjernelse af spærregrænsen på to procent og mulighed for indgåelse af valgforbund ved valg til folketinget samt etablering af bydelsråd i København.

Det sidste har baggrund i et længere forhandlingsforløb mellem socialdemokrater og SF'ere i København, der mundede ud i et fælles forslag. Alligevel sprang Socialdemokratiet fra i sidste øjeblik.

Oprettelsen af bydelsråd må nødvendigvis finde sted i forbindelse med et kommunalvalg. Det må nu anses for umuligt at få forslaget på plads inden kommunalvalget i 1989. Der vil derfor gå yderligere fire-fem år, før det kan realiseres.

Socialdemokratiet har i stedet valgt at fremsætte et beslutningsforslag og dermed overlade det til indenrigsministeren at udforme reglerne.

Kommunal Sydafrika-boycot

Selv om folketinget har vedtaget lov om forbud mod handel med Den Sydafrikanske Republik og Namibia har danske kommuner ingen mulighed for at boykotte A/S Shell, som er Sydafrikas vigtigste handelspartner med olieleverancer. Indenrigsministeren har i et samråd i folketingets kommunaludvalg fastslået, at kommuner ikke må lægge Shells samhandel med Sydafrika til grund for en boykot af selskabet.

På den baggrund har SF fremsat et lovforslag, der gør det muligt for kommuner at opsig kontrakter med selskaber, hvis moder-, datter- eller søsterselskaber driver virksomhed i Den Sydafrikanske Republik eller Namibia. Efter forslaget kan kommunen opsig kontrakten med seks måneders varsel.

Vedtages forslaget, bliver det op til SF's kommunalbestyrelsesmedlemmer at medvirke til, at loven bliver effektiv.

Regerings-forslag

Af regeringens øvrige forslag kan nævnes forslag om nedsættelse af den amtskommunale grundskyld til to promille. SF er imod, og der kan næppe skabes flertal for forslaget.

Regeringen vil ændre lov om kommunal udligning og generelle tilskud. Københavns Kommune vil komme yderligere i klemme, hvis forslaget vedtages. Om det sker er ikke afklaret i skrivende stund.

Endelig ligger der et forslag om ændringer vedrørende frikommuneforsøgene. Det mest interessante er muligheden for at få dagplejelen ved pleje af et døende familiemedlem.

SF vil kræve, at specielt dette forsøg tages op til vurdering efter to år. Det er generelt et problem, at næsten ingen af frikommuneforsøgene vurderes ordentligt, og det er urimeligt. Når nu frikommuneordningen er en forsøgsordning - og tilmed helt uoverskuelig - bør de enkelte forsøg evalueres, så folketinget får mulighed for at vurdere erfaringer og resultater.

Helt generelt har frikommuneforsøget vist, at den liberale regering er meget lidt liberal, når det drejer sig om ansøgninger fra frikommunerne.

Godt samarbejde

Nok engang kan vi afslutte med at nævne, at vi til stadighed får mange henvendelser fra SF's kommunalbestyrelsesmedlemmer, der giver anledning til forskellige initiativer i folketinget.

Endvidere deltager vi i baggrundsgruppearbejdet

for SF's bestyrelsesmedlemmer i Amsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og Sammenslutningen af Sociale Udvalg.

Begge dele er uundværlige i arbejdet med at skabe og fastholde en sammenhæng i SF's kommunalpolitik, så de vil fortsat blive prioriteret højt.

Kulturpolitik

Kulturkamp i folkettingets kulturudvalg

I SF betragter vi kulturpolitikken som et vigtigt led i den kulturkamp, der udspiller sig om menneskers bevidsthed. Netop i disse år er kulturkampen i høj grad trængt ind i folkettinget og folkettingets kulturudvalg, bl. a. takket være det alternative kulturflertal, der tegner sig i en række sager.

Det var det alternative flertal bestående af Socialdemokratiet, SF, VS og de radikale, der fik gennemført, at der ikke måtte ske nedskæringer i kulturministeriets budget. Det var og er delvis det samme flertal, som gennem fælles ændringsforslag har mildnet lidt på den lovgivning, som kulturministeren i de senere år har søgt at gennemføre for bl. a. musiklivet, museer og teatre.

Samme flertal - nu desværre uden VS - har i det forløbne beretningsår arbejdet for at gøre nogle af regeringens kulturforslag mere spiselige.

Men det er et skrøbeligt flertal, som kun hænger sammen, når det passer de radikale. Og det passer dem ikke altid, fordi deres drøm ikke er samarbejde med Socialdemokratiet og SF, men et tæt løb med de fire regeringspartier.

Det ser ud til at lykkes for alternativet at forbedre kulturministerens filmlovsforslag med 10 millioner kr. og med nogle strukturelle ændringer, der indebærer flere konsulenter og mere selvstyre til konsulenterne. Derudover bedre muligheder for kopiering af film, så de hurtigere når ud til de små biografer.

Derimod er det på grund af de radikales holdning ikke lykkedes at skaffe penge til en meget tiltrængt modernisering af biograferne og til flere kortfilm.

Mens dette skrives, ligger det ikke klart, hvorvidt det vil lykkes alternativet at ændre på de andre kulturforslag fra ministeren.

Et af dem drejer sig om en ændring af ophavsretsloven, som bl. a. skulle sikre billedkunstnere bedre økonomiske betingelser. Forslaget giver os også lejlighed til igen at se på antenneforeningernes forpligtelser til at betale afgift ved brug af udenlandske tv-programmer.

Forslagets hovedemne er ophavsret vedrørende edb-programmer. Ministeren vil give arbejdsgiverne både brugsretten og ophavsretten til edb-programmer, som er lavet som led i et arbejdsforhold. Det har SF afvist med henvisning til, at det ikke er et lovgivnings-, men et aftalespørgsmål. Vi får tilsyneladende flertal for dette synspunkt.

Forhalingstaktik gav succes

Folketingets kulturudvalg arbejder fortsat med lovgivningen for lokalradio og -tv. Ikke overraskende indeholder kulturministerens forslag reklamefinansiering og mulighed for at give dagbladene sendetilladelse.

Begge dele er noget, som regeringen har arbejdet for

i årevis. Ikke mindst kulturministerens stædighed og utrolige evne til at trække tingene i langdrag, indtil de mennesker, der venter på lovgivningen, giver sig til at lægge pres på oppositionen, ser ud til at bære frugt.

De radikales nye mediepolitiske ordfører, Marianne Jelved, har givet tilsagn om at acceptere reklamefinansiering af lokalradioer. Socialdemokratiets ordfører, Birte Weiss, har ligeledes ladet sig presse af partifæller og enkelte lokalradiostationer til at sige ja til reklamefinansiering.

Lovgivningen er imidlertid ikke faldet på plads endnu, fordi der ikke er enighed om, hvad der skal ske med de radiostationer, som ikke ønsker reklamer, og med de lokale tv-stationer, som i hvert fald de radikale ikke ønsker reklame-finansieret.

Der er heller ikke enighed om at give dagbladene selvstændige sendetilladelse. De radikale synes at sige klart ja, mens Socialdemokratiet lige som SF siger nej.

Kulturministeren synes at læne sig tilbage i stolen og gøre ingenting. Arrogancen over for lokalstationerne, som har ventet i årevis på den endelige lovgivning, bliver mere og mere slående. Stationerne har tilsyneladende kun kulturpolitisk interesse for regeringen, hvis de vil bevæge sig ind i det kommercielle mediebillede, som regeringen ønsker sig.

I samarbejde med Socialdemokratiet fremsatte vi i efteråret 1987 forslag om statsstøtte til lokalradioer og -tv. Forslaget bruger vi nu som udgangspunkt i debatten om den endelige lovgivning og bestræbelserne på at sikre, at der tages hensyn til stationer, som ikke ønsker at indføre reklamer.

Sponsor-plan bremset

Kulturministerens drøm om et sponsor-finansieret kulturliv har svært ved at blive virkelighed, efter at et flertal i folkettinget allerede ved førstebehandlingen forkastede et forslag om skattefradrag for sponsorbidrag.

Mange SF-forslag

SF prøver at præge den statslige kulturpolitik ved at fremsætte en del forslag, som normalt bliver nogenlunde modtaget af Socialdemokratiet, de radikale og Fælles Kurs og totalt afvist af regeringspartierne.

Vi har fremsat forslag om oprettelse af et børnebogsinstitut, der skal skabe baggrund for en serie forskning i børnelitteratur, udsende et tidsskrift og give børnebogsforskere og -kritikere større indsigt i børns læsning.

På litteraturområdet har vi desuden foreslået støtte til udgivelse af bøger for psykisk udviklingshæmmede børn og voksne. Inspirationen til dette forslag, som er

udarbejdet i tæt samarbejde med særligt sagkyndige, var bl.a. de erfaringer, som specialpædagoger og psykologer har gjort med psykisk udviklingshæmmede, der skriftligt har udtrykt både følelser, tanker og stor indsigt, selv om de øjensynlig ikke har et talt sprog.

Et otte-punkts program om børnekultur har til formål at give børn og unge nye og bedre muligheder for selvvirksomhed og kreativitet. Efter forslaget skal der afsættes 25 millioner kr. årligt til støtte til kommuner, grupper, foreninger m.f., der igangsætter aktiviteter for børn og unge.

Sammen med Socialdemokratiet har SF foreslået en omfattende oplysningskampagne om indvandrere og flygtninge. Dette forslag er endnu ikke behandlet i folketinget.

Desuden har vi genfremsat et forslag om, at der årligt afsættes penge til indkøb af ny kunst til et kommende museum for nutidskunst, som efter vor mening godt kan have en tæt tilknytning til Statens Museum for Kunst.

Miljøvenligt kulturforslag

Da kulturministeriet er ændret til kultur- og kommunikationsministeriet med ansvar for bl.a. Post & Telegrafvæsenet har SF i kulturudvalget fremsat et forslag om adresseløse forsendelser. Der er to formål med forslaget:

1. At sikre mennesker ret til via en simpel mærkning af dør eller postkasse at sige nej tak til disse farveglitrende reklamer, som dagligt dumpes ind gennem brevsprækken.

2. At mindske det spild af ressourcer (fældede træer), der foregår ved fremstilling af reklamer. Desværre er der ikke flertal for forslaget. Enkelte partier påstår endda, at forslaget vil knægte ytringsfriheden.

Det foreløbige resultat er, at kulturministeren har nedsat et udvalg inden for P&T til at komme med forslag om en eller anden løsning. Men da P&T tjener godt på udbringningen af reklame-tryksager, er det svært at forestille sig, at man her når frem til et resultat, der lever op til intentionerne i SF's forslag.

I det daglige arbejde med stillingtagen til andres og udarbejdelse af egne forslag er vi i tæt kontakt med partiets kulturudvalg og med organisationer og enkeltpersoner i kulturlivet.

Vi deltog i planlægning og gennemførelse af det seminar, som SF's kulturudvalg i efteråret 1987 indbød teaterfolk til. Folketingsgruppens kulturpolitikere deltager desuden i mange årsmøder og konferencer.

Kvindepolitik

Kvindepolitik er også ligestilling

Kvinderne er fortsat underrepræsenterede i det offentlige og politiske liv, og det går alt for langsomt med den formelle ligestilling.

Problemet er, at kvinders kvalifikationer ikke betragtes som ligeværdige med mænds kvalifikationer. Derfor ignoreres kvinder, især når der udpeges medlemmer til offentlige udvalg, råd m.v. Det sker med henvisning til, at kvinder ikke besidder den nødvendige sagkundskab.

Her optræder fagbevægelsen og arbejdsgiverne på lige fod: De kan sjældent pege på kvinder.

Et friskt eksempel er det nyligt nedsatte udvalg om en arbejdsmarkedspension med tre kvinder ud af 35 medlemmer.

På trods af intentionerne i ligebehandlingsloven dispenserer såvel organisationer som ministerier rask væk, så kvinderne ikke får indflydelse på det lovforberedende arbejde. Hvis loven ikke er effektiv nok til at sikre kvinderepræsentation, må den efter SF's mening ændres.

For at styrke det kvindepolitiske aspekt i folketingegruppens samlede indsats blev der efter valget i 1987 udpeget en kvindepolitisk koordinator.

Ifølge den nationale handlingsplan for ligestilling skal regeringen årligt rapportere til Ligestillingsrådet og lægge resultaterne frem for folketinget i 1990. Til opfølgning af handlingsplanen er nedsat et udvalg under statsministeriet. SF er repræsenteret sammen med andre partier, kvinde- og u-landsorganisationer og følger løbende ligestillingsarbejdet i FN, EF, Europarådet og Nordisk Råd.

Kvinder i klemme

SF anser kvinders ret til økonomisk uafhængighed

som en afgørende forudsætning for kvindefrigørelse. Derfor prioriterer vi uddannelse og beskæftigelse højt.

Uanset ligeløns-loven har kvinderne fortsat den laveste løn, det ringest vurderede arbejde og den største arbejdsløshed. SF's forslag om Betalt Frihed til Uddannelse vil bl.a. give kvinder uden særlige forudsætninger mulighed for at kvalificere sig uanset alder.

Der må også gøres en særlig indsats for at få nedbrudt det kønsopdelte arbejdsmarked, bl.a. ved at yngre kvinder tilbydes særlige introduktionskurser på f.eks. efg-basisår og de manddominerede højere uddannelser.

Omkring 84 procent af alle eneforsørgere er kvinder, og blandt disse er en stor gruppe, der befinder sig i en meget presset økonomisk situation. Det skyldes primært de store udgifter til bolig og daginstitutioner. SF har derfor foreslået en forhøjelse af fripladsgrænserne, en fordobling af børnetilskuddet og en lempelse af reglerne for boligsikring, når eneforsørgeres børn under 18 år flytter hjemmefra.

Nordisk Forum

Den alternative kvindekonference holdes i Oslo 31. juli til 7. august 1988. På konferencen vil SF manifestere sig i fællesskab med vore nordiske søsterpartier.

Vi deltager i en fælles work-shop under temaet Kvinder og magt. Desuden udarbejdes et fælles politisk oplæg med samme titel. Det indeholder endvidere afsnit om en seks timers arbejdsdag og Norden som atomvåbenfri zone.

Nordisk Råd holder i forbindelse med Nordisk Forum en officiel kvindekonference, hvor deltagerne bl.a. skal drøfte den handlingsplan, der skal vedtages af ministerrådet i 1989.

Landbrugspolitik

Landbruget i søgelyset

Landbrugets miljø- og produktionsforhold har været i offentlighedens søgelys i de seneste år, og med god grund. Lige så vigtigt er det imidlertid at sætte fokus på strukturudviklingen, der omkring år 2000 kan føre til, at vi i stedet for 90.000 landbrug kun vil have 10.000 reelle brug tilbage.

I diskussionen om landbrugspolitikken og landbrugets forhold er det vigtigt at gøre sig klart, at landbrug ikke er et entydigt begreb.

Der er stor forskel på vilkårene for en stor kornavl på Sjælland og en mælkeproducent i Vestjylland. Svineproducenten har ikke andet til fælles med en økologisk nicheproducent, end at de begge arbejder med jorden og dyrene.

Forskellene ses i økonomisk indtjening mellem den mest velaflagte tiendedel og den dårligst stillede tiendedel. Forskellen er ca. en halv million kroner om året. Fra en meget flot indtjening til et alarmerende under-skud.

Tre hovedproblemer

For SF er der netop nu tre hovedproblemer i landbruget.

- Der er i mange år udbetalt store støttebeløb til landbruget, uden at det har sikret erhvervet på langt sigt.
- Omkostningerne ved at drive landbrug under de eksisterende økonomiske vilkår er alt for høje. Gæld, renteudgifter og driftsudgifter er generelt for store. Samtidig ved vi med sikkerhed, at priserne på de traditionelle produkter vil falde i de kommende år.
- Hvis der ikke gribes ind nu, vil vi opleve en lang række konkurer og en dramatisk vækst i nedlægningen af bæredygtige landbrug.

En bestseller

I folketinget har landbrugets økonomiske problemer igen været en bestseller. Vi afventer i skrivende stund endnu et udvalgs færdiggørelse af en rapport. Udvalg nummer 117 blev nedsat i begyndelsen for at komme med forslag til løsninger på landbrugets økonomiske problemer.

I mellemtiden er fremsat to forslag om enkeltproblemer. Det ene er et meget fattigt forslag fra Socialdemokratiet om fælles drift i landbruget. Det andet er fremsat af de radikale indeholdende gammelkendte tiltag med rentebillige lån, der blot kapitaliseres.

Derudover har SF genfremsat sit forslag om en Jordbrugerfond i en ændret udgave. Det indeholder nu ikke længere kun forslag til nyfinansiering, men også til refinansiering af den alt for højt forrentede gæld i landbruget.

På andre felter arbejder vi med mange forskellige landbrugspolitiske forslag.

Regeringen vil gøre landbrugets konsulentvirksom-

hed mere fleksibel ved at ændre tilskuddet fra et procenttilskud til et rammetilskud med en bestemt faglig og geografisk fordeling. Samtidig skal to procent af tilskuddet holdes tilbage til nye eller særligt preserende rådgivningsopgaver.

SF er positiv over for forslaget, men har stillet en del kritiske spørgsmål om prioriteringen, bl.a. tilskuddet til husholdningskonsulenter.

Erstatning for lov fra 1920

Den gamle lov om husdyrsygdomme stammede fra 1920. En ny lov erstatter samtidig 16 andre love og udbygger regler om forebyggelse, overvågning og bekæmpelse af husdyrsygdomme.

I fremtiden skal dyrlæger registrere salg af medicin for hvert enkelt brug. SF kan dog ikke støtte et ændringsforslag fra ministeren. Det virker på os, som om det åbner for indførelse af protein-hormoner til dyrene, så de kan yde mere.

Lov om læhegn er foreslået ændret så tilskuddet gøres tidsbegrænset. SF er positiv over for forslaget, da læhegn fremmer landbrugsproduktionen og medfører et bedre miljø for flora og fauna såvel som for mennesker.

Som noget nyt præciserer loven, at der ved fordeling af tilskudsmidlerne kan tages landøkonomiske, planlægnings-, frednings- og miljøhensyn. Det ligger endvidere i forslaget, at forvaltningen af midlerne ikke længere skal varetages af Hedeselskabet, men af Jordbrugsdirektoratet.

SF vil stille ændringsforslag om sprøjtefri zoner på hver side af læhegnet, samt at landmanden skal føre sprøjtejournal, hvis han undtagelsesvis er nødt til at sprøjte.

Landbruget og EF

På EF-topmødet i februar 1988 fastlagde EF-landene de økonomiske rammer for samarbejdet i de kommende år. Desværre har hele diskussionen om løsning af problemerne med overskudsproduktion af landbrugsvarer kun været ført som en økonomisk diskussion.

Der er ikke fastsat måltal for nedbringelse af produktionen, og vi må derfor regne med, at produktionen fortsat vil stige, måske lidt langsommere. Men dermed er landbrugsproblemerne i realiteten uløste.

SF ønsker, at produktionen begrænses, så vi samtidig opnår klare miljøfordele ved en mindre intensiv produktion. Vi har modsat os EF's braklægningsordning, netop fordi den ikke er udformet som en miljøforbedrende ordning, men mere er et sugerør i EF's kasse - først og fremmest til fordel for de vesttyske landmænd.

Vi har støttet EF's ekstensiveringsstøtte. Den trækker i retning af at fremme mere miljøvenlige produktionsformer. Desværre er der kun afsat ganske få penge.

Radikal forsigtighed i miljøpolitikken

Folketingsvalget i 1987 ændrede formelt ikke ved SF's muligheder for indflydelse på miljøpolitikken. Det radikale Venstre skiftede imidlertid miljøpolitisk ord-fører, hvilket har medført at partiet indtager en langt mere forsigtig holdning i afgørende miljøspørgsmål.

Medvirkende til ændringen har utvivlsomt også været den alvorlige klemme, som partiet er havnet i med vandmiljøplanens krav om ni måneders gyllekapacitet for husdyrbrug over 30 dyreenheder. Dette krav eksisterer formelt stadig, men søges reelt afdæmpet gennem administrative foreskrifter.

Samarbejdsproblemerne med de radikale viste sig allerede i november ved formuleringen og den efterfølgende afstemning om to dagsordner vedrørende luftforurening.

I begge situationer kunne de radikale ikke støtte dagsordenforslag fra S-SF. Partiet fremsatte i stedet egne forslag, der bl.a. på kvælstofområdet placerer Danmark efter f.eks. Sverige og Vesttyskland (og EF-kommissionen).

Baggrunden var ønsket om at bruge dansk fremstillet rensningsteknik, der endnu ikke kan sættes i drift. Denne situation har bl.a. medført, at miljøministerens forslag til lov om begrænsning af svovldioxid og kvælstofdioxid fra kraftværker først vil give væsentlige begrænsninger for kvælstofilte henimod midten og slutningen af 1990'erne. Målet er en reduktion på mindst 50 procent af 1980-niveauet i år 2005.

Forslaget er endnu ikke færdigbehandlet i miljø- og planlægningsudvalget, men har dog allerede betydet, at Danmark er villig til at blokere for vedtagelsen af et EF-direktiv med skrappe og tidligere reduktionsmål.

Et fremskridt for naturen

Lige inden sommerferien 1987 blev S-SF-Rad. enige om en beretning om hovedlinjerne i den politik, der skal tilrettelægges for marginaljorderne. Hovedsynspunktet er, at vi ønskede reduktion af landbrugsproduktionen i EF skal sikre de størst mulige miljøgevinster.

Som opfølgning af beretningen har regeringen fremlagt fire lovforslag: Naturfredningslov, støtte til naturbevaring, forbedringslov (EF's social-strukturelle foranstaltninger) og Lensafsløsningsloven. Hertil kommer ændringer i skovloven og gennemførelse af et EF-direktiv om miljøvurdering af større anlæg.

Der manglede et vigtigt punkt, nemlig udlægning af bræmmer langs vandløbene. Ved 1. behandlingen i folkettingen viste det sig, at flertallet for udlægning af bræmmer stadig eksisterer. Den konkrete beslutning om formen afhænger af forhandlinger mellem S-SF og Rad.

Den samlede pakke er et meget stort fremskridt for naturen. Især når bræmmerne kommer med. Vi kan

med de ændrede bestemmelser gå igang med at skabe ny natur.

Kommuneplanloven ændres

Et SF-initiativ fra december 1986 om bygningsfredning er nu fulgt op af forslag til ændring i såvel bygningsfredningsloven som i kommuneplanloven. Forslagene indebærer en tydelig forbedring i indsatsen for bygningsfredning og -bevaring. Således forskydes vægten fra enkeltfredninger til en mere helhedsorienteret bevaringsindsats.

Forslagene er endnu ikke færdigbehandlet, men SF vil søge at indarbejde forskellige stramninger; bl.a. så kommunerne i højere grad forpligtes af indsigelser fra borgerne.

Af andre SF-initiativer skal nævnes: Forslag til lov om bekæmpelse af okkerforurening. Det fik en noget blandet modtagelse, men væsentlige dele kan forventes gennemført. Bl.a. den del der betyder, at sommerhusområder vil blive omfattet af okkerloven.

Vi har fremsat beslutningsforslag om objektivt ansvar i miljøerstatningssager. Det har endnu ikke været til 1. behandling. Endelig udestår en forespørgselsdebat om byernes miljøproblemer.

Ændret genteknologi

Regeringen har foreslået en revision af visse bestemmelser i loven om genteknologi. Ændringerne vedrører storskala-forsøg og undtagelse af visse gensplejningsaktiviteter fra lovens område. Sidstnævnte punkt er SF skeptisk overfor.

Da Danmark fastholdt de skærpede krav (USA-normerne) til bilernes udstødningsgas, blev vi i december 1987 nedstemt i EF's ministerråd. Folketingets skatte- og afgiftsudvalg overvejer nu, hvordan indførelse af katalytisk efterbrænding som rensningsmetode kan undgå at fordyre bilerne med mere end den rene udgift til katalysatorer.

SF's nu to-årige kamp i både folkettingen og EF-parlamentet imod de farlige opløsningsmidler førte i år til, at et flertal af S-SF-Rad. tvang regeringen til at foretage mærkning af opløsningsmidlerne, så det nu fremgår, at de kan fremkalde hjerneskader.

Dermed har vi for første gang fået flertal for et forslag, der direkte er imod EF-reglerne. (se iøvrigt afsnittet om markedspolitik).

Havafbrænding skal stoppes

Efter at SF's forslag om miljø-Eureka er blevet færdigbehandlet i Nordisk Råd (se afsnittet om Nordisk Råd), har vores hovedindsats i det internationale miljøarbejde været knyttet til EF-initiativer og arbejdet i

de internationale konventioner. Især har vi med held søgt at sætte fokus på Nordsøkonferencen.

Det lykkedes at samle et folketingsflertal af S-SF-Rad. for en dagsorden, der fastholder forbuddet mod havafbrænding, og vi samlede hele folketinget (minus Fremskridtspartiet) om en dagsorden, der fastlagde Danmarks forhandlingslinje på Nordsøkonferencen.

Dagsordenen var ganske skarp, og Danmark blev da også anset for det skrappeste land på konferencen.

Desværre har vi også måttet lære, at det store flertal for en dagsorden også giver regeringen flere muligheder for at manipulere, når dagsordenen skal fortolkes. Efter SF's opfattelse sluttede Danmark for mange kompromisser i det afsluttende dokument fra konferencen.

Derfor skal udviklingen i konventionerne og EF følges endnu tættere i de kommende år. Forureningen af havene - specielt Nordsøen - er alarmerende.

Arbejdet i Nordisk Råd hæmmes af fordomme

Arbejdet i Nordisk Råd hæmmes af de fordomme, der omgiver rådet som et stort ligegyldigt papirværk. Men det arbejde, der udføres, kommer sjældent til offentlighedens kendskab. Faktisk foregår der meget, og SF spiller en betydelig rolle.

Vi har tre medlemmer i rådet og er dermed det største parti i den venstresocialistiske gruppe. Vi besætter gruppens plads i præsidiet ligesom gruppens sekretær er dansk. Desuden er vi med i tre af Nordisk Råds seks udvalg: Kultur-, social og miljø- og kommunikationsudvalgene.

For to år siden lancerede SF en plan for, hvordan det nordiske samarbejde kunne bruges i forhold til EF. Det gælder om at de nordiske lande harmoniserer, før EF vedtager direktiver. På den måde kan det nordiske samarbejde præge udviklingen i EF, istedet for at det bliver modsat.

Den gang var der få, der fattede det. De andre nordiske lande havde knap forstået, at virkeliggørelsen af det indre marked i EF også berører EFTA, som stort set overtager EF-direktiverne. Men i fjor var socialdemokraterne og det meste af midtergruppen i Nordisk Råd med på ideen. Ve i år kom også de konservative til. SF's plan var simpelt hen blevet en del af den nordiske liturgi.

Det er jo flot, men så er det også nu, det politiske slagsmål begynder. Hvilken kultur- og industripolitik skal vi have? Her og nu drejer det sig om miljø, arbejdsmiljø, forbrugerbeskyttelse og transport.

I kulturudvalget søger vi at styrke det nordiske forskningssamarbejde, der er forsømt i forhold til samarbejdet i EF. Forskningsarbejdet er selve fundamentet for, at de nordiske lande kan komme til at betyde noget på det økonomiske område.

På miljøsidens forsøger vi overalt - både direkte og indirekte - at styrke det nordiske samarbejde, der i dag står svagt trods den megen retorik.

Miljø samarbejdet skal styrkes

Den nordiske handlingsplan for miljø samarbejde er udløbet, men ministerrådet er endnu ikke klar med en ny. Vi håber, at det skyldes ambitioner om at gøre den effektiv.

Venstrefløjens forslag om et miljø-Eureka, som har vide miljø- industrielle perspektiver, er indtil videre faldet. Vi regner dog med at komme igen med et revideret forslag.

SF presser på for at få en nordisk arbejdsmiljøkonvention igennem. Det lykkes nok.

Også levnedsmiddelpolitikken er vigtig, men behandles i juridisk udvalg og er dér lidt uden for SF's rækkevidde.

Manglende ligeløn undersøges

På det arbejdsmarkedspolitiske område har SF fået vedtaget en rekommandation om en nordisk undersøgelse af baggrunden for den fortsatte lønforskel mellem mænd og kvinder. Der skal desuden udarbejdes forslag om, hvilke tiltag der er nødvendige for at presse ligelønnen igennem.

Vi har sammen med Socialdemokratiet fremsat forslag til rekommandation vedrørende forbud mod kræftfremkaldende stoffer i arbejdsmiljøet og krav om skiltning på stoffer, der kan fremkalde hjerneskader. Begge forslag når frem til afstemning på næste års Nordisk Råd.

Disse forslag er et led i den tidligere omtalte kommerførste strategi, der skal styrke de nordiske lande i EF-forhandlingerne.

Kvindekonference i Oslo

Den officielle og den alternative kvindekonference i Oslo i juli-august ventes at samle omkring 6000 kvinder. SF har arbejdet aktivt for at få konferencerne gennemført. Der skal efterfølgende laves en opfølgning.

Fælles nordisk trafikstrategi

På transportområdet arbejder vi med udformning af en fælles nordisk strategi, der som sit mål har alles mobilitet, dvs. fremkommelighed, tryghed og sikkerhed for alle. Det betyder, at den kollektive transport af både mennesker og gods, især via jernbane skal have et skub fremad.

Samme formål har vi fået ind i rådets betænkning over ministerrådets trafikikkerhedsplan. Samtidig har vi fået vedtaget et forslag om udarbejdelse af nordiske modeller og handlingsplaner om storbyernes trafik- og miljøproblemer.

Storbyforslaget ses af flere som et bud på, hvad Norden kan tilbyde verden i forlængelse af Brundtland-kommissionens rapport om miljø og udvikling.

På bistandsområdet fik SF i år vedtaget et forslag om, at de nordiske lande skal udlåne miljøeksperter til de regionale udviklingsbanker, som hidtil intet har gjort for miljøet i udviklingslandene.

SF arbejder i det hele taget for at styrke Nordisk Råds internationale engagement.

Det koster noget

Den aktive nordiske politik, som SF hele tiden søger at fremme, er ikke billig. Derfor må vi også arbejde for, at Nordisk Råd får de midler, der skal til for at opfylde vores mål med det nordiske samarbejde.

Retspolitik

Den humane retspolitik er stadig trængt

Retspolitisk er vi som i fjor i den situation, at Socialdemokratiet på vigtige områder laver aftaler med regeringen og dermed svigter den humane retspolitik, som der ellers ville være flertal for. Her kan vi nemlig stort set altid regne med de radikale.

Den ændring, der i fjor blev gennemført i flygtninges ret til at søge asyl i Danmark, ser ud til at blive fastholdt, selv om socialdemokraterne ved vedtagelsen forsikrede, at man blot behøvede en pause. Den blev begrundet med, at administrationen havde svært ved at klare antallet af asylsøgere. Netop derfor skulle der i loven være en paragraf om revision i 1987/88-samlingen.

Straks ved folketingsårets start fremlagde regeringen et forslag om at fjerne revisions-paragraffen, så loven bevares med de nuværende indskrænkninger i asylretten.

Socialdemokraterne gav ingen klar melding ved 1. behandlingen, men meget tyder på, at de giver sig og støtter regeringen.

Det er ret katastrofalt. Dansk Flygtningehjælp har løbende forsynet folketingets retsudvalg med dokumentation for, at mange af de afviste asylsøgere sendes ud på en helt uudholdelig cirkulation mellem forskellige lufthavne i Europa eller havner i lande, hvor de ikke er i sikkerhed.

Den danske lovgivning er blevet kritiseret af FN's Højkommissariat for at være på kanten af Danmarks internationale forpligtelser.

Vi skal naturligvis fortsat prøve at få socialdemokraterne på andre tanker, men situationen synes låst. Samtidig har socialdemokraterne ytret noget om, at de gældende regler for familiesammenføring måske er for lempelige.

Det har naturligvis straks fået justitsministeren til at fremlægge et notat om, hvordan han kunne tænke sig at stramme reglerne. Notatet har vakt bestyrtelse, ikke kun blandt flygtninge, men også i indvandrer-kredse.

Om notatet får politiske konsekvenser, ved vi endnu ikke. Det afhænger helt af Socialdemokratiet.

På andre områder har vi et godt samarbejde med socialdemokraterne, og sammen med de radikale kan vi mønstre et flertal. Det gælder f.eks. i spørgsmålet om Christianias bevarelse, selv om justitsministeren og den konservative ordfører gør, hvad de kan for at få socialdemokraterne til at opgøre deres støtte til Christiania.

Registreret partnerskab

Sammen med Socialdemokratiet og de radikale har vi fremlagt forslag om, at to personer af samme køn kan få deres partnerskab registreret med ægteskabs-

lignende konsekvenser. Det er et ønske, som især bøsse-erne har haft i mange år.

Forslaget blev klart afvist af de borgerlige, især af Kristeligt Folkeparti, men flertallet er sikret.

SF har fremsat forslag om ændring af retsplejeloven vedrørende såkaldt legemsindgreb, dvs. politiets undersøgelser, besigtigelser, fingeraftryk og fotografering. Forslaget er i det væsentligste identisk med forslaget fra justitsministeriets strafferetsplejeudvalg. Det er fremsat for at skabe klarhed over den gældende temmelig rodede retstilstand, der bygger på bestemmelser fra før 1919. Desværre blev forslaget afvist af de øvrige partier ved 1. behandlingen.

Justitsministeren har fremsat forslag om prøvelsladelse og strafferammer. Det sigter åbenlyst mod en begrænsning af prøvelsladelserne for de kortere straffe, men der var ikke flertal for denne del ved 1. behandlingen.

Det meget komplicerede afsnit om nyredigering og rationalisering af voldskapitlet fik en pænere modtagelse.

SF gik imod begrænsning i prøvelsladelserne, men stillede sig positivt over for et mere overskueligt volds-kapitel i straffeloven.

På baggrund af et socialdemokratisk beslutningsforslag fra 1986/87 har justitsministeren fremlagt forslag om en lov om våbentransporter. Det rammer navnlig skibstransporter og er fremlagt mod regeringens vilje og med massive protester fra rederne.

Forslaget er under opstramning i folketingets retsudvalg, så det i praksis ikke vil være muligt for danskejede skibe (uanset flagføring) at transportere våben til krigsførende stater, lande i konfliktområder eller til transit med sådanne lande som slutmål. S-SF-Rad. står bag disse stramninger.

Tvang i psykiatrien

Efter fem års udvalgsarbejde var der en almindelig positiv forventning til en moderne afløser af den nu 50 år gamle sindssygelov. Betænkningen, der har ligget til grund for regeringens lovforslag, havde en del rets-garantier og behandlingsmæssige fremskridt, som imidlertid mangler i selve lovforslaget. Dermed er det usikkert, om forslaget egentlig er ret meget bedre end den nugældende lov.

SF var meget kritisk ved 1. behandlingen og har rejst spørgsmålet, om forslaget ikke skal tilbage til et tværfagligt udvalg, så vi kan få udarbejdet et helt nyt forslag til folketinget. Tanken er nærliggende efter den massive kritik af lovforslaget fra personale- og patientorganisationer.

Folketingets såkaldte paragraf 71-udvalg, der fører tilsyn med administrativt frihedsberøvede, fungerer meget dårligt. SF har derfor foreslået en ændring af

folketingets forretningsorden, så udvalgspladserne kan besættes med andre end folketingsmedlemmer.

Ved 1. behandlingen fik forslaget en positiv modtagelse, men der var ikke støtte til at besætte udvalget med andre personer uden for folketinget. Der var istedet bred enighed om at styrke tilsynet både økonomisk og personalemæssigt. I øjeblikket er det usikkert, om enigheden også holder, når de positive tilkendegivelser skal konkretiseres.

Forskellig vurdering af hjernedøds-kriterium

Regeringen har fremsat forslag om indførelse af et hjernedøds-kriterium. Hovedsigtet er at få hjernedød accepteret som supplerende døds-kriterium samt stramme reglerne om pårørendes samtykke ved obduktioner.

Det påstås i lovforslaget, at hjernedøds-kriteriet skal

ses uafhængigt af de muligheder, som en indførelse af det åbner for hjerte- og levertransplantation og forbedrede nyretransplantationer. SF har afvist at holde de to sider adskilt, da der næppe ville være grund til at indføre hjernedøds-kriteriet, hvis vi ikke skulle bruge det af hensyn til transplantationsteknikken.

SF-gruppens medlemmer er stillet frit ved en kommende afstemning, da forslaget har så mange dybt personlige aspekter, at man næppe kan fastlægge en entydig politisk holdning.

Ved 1. behandlingen fremhævede vi vore betænkeligheder, f.eks. at forslaget kan ikke holdes ude fra den påtrængende diskussion om prioriteringer i sundheds-sektoren.

Dertil kommer den etisk-kulturelle side: Hvor langt skal man gå med den medicinske teknologi? Hvor langt skal man gribe ind over for liv og død? Og bør der ikke altid være tid til en folkelig debat om de nye »landvindinger«, før vi haster videre?

Skattepolitik

Kaos og kaviar i skattepolitikken

Skattereformen er først nu for alvor afprøvet i praksis. Den var lige så kompliceret, som SF havde forudsagt, og det er i dag meget vanskeligt selv at kontrollere skatteberegningen.

Rundt om i kommunerne er det edb-mæssige ligningsystem ved at bryde sammen. SF er meget bekymret over, at edb-systemerne kræver så store ressourcer og indtil videre har kastet så få resultater af sig.

Skattelovsmæssigt har det forgangne år været stille. Der har ikke været store afgiftsrunder, og der er ikke gennemført væsentlige love. En stor del af folketingets arbejde vil i de kommende år gå ud på at lappe på skattereformens urimeligheder og huller. Men der er endnu ikke taget hul på dette arbejde.

Godt samarbejde med Socialdemokratiet

SF og Socialdemokratiet har i den forløbne periode haft et godt og tillidsfuldt samarbejde på skatteområdet. Det normale har været, at SF's forslag er blevet godt modtaget af socialdemokraterne, og omvendt.

Begge partier har brugt en del kræfter på at sikre en egentlig beskatning af kapitalgevinster på især erhvervsjendomme. Men hidtil er det ikke lykkedes, da de radikale har sagt fra.

SF har fulgt linien op fra tidligere år med at fremkomme med konstruktive alternativer til regeringens politik. I denne periode er det mest markante eksempel vort forslag om en mere retfærdig formueskat.

Med forslaget ville vi vise, at de anførte problemer med de bestående regler, sagtens kan løses uden at afskaffe formueskatten. Hermed har vi forsøgt at gøre debatten om formueskatten til en ren for-eller-imod debat, og når regeringen tøver med at afskaffe formueskatten, skyldes det bl.a. vor indsats.

SF-skattesejre

SF har siden folketingsvalget i 1987 fremsat en række forslag og fået en del mindre ting gennemført. Vi skal bl.a. nævne:

Forslag om beskatning af udlodninger andelsselskaber, der blev vedtaget lige efter sidste landsmøde.

Forslag om omvurdering af ejerlejligheder, der frigøres fra gamle lejemål. Det blev godt modtaget af Socialdemokratiet og de radikale ved 1. behandlingen og kan formentlig vedtages.

Forslag om at rentetilskud til studerende skal behandles som renteindkomst og ikke som lønindkomst med deraf højere beskatning. Forslaget kan formentlig vedtages.

Forslag om ændring af renteaftgiftsloven, så bagatelgrænsen for renteaftgift blev sat op til 500 kr. pr. person. Det er vedtaget, omend ikke helt i SF's udgave.

Forslag om demokratisering af ligningsrådets og landsskatterettens sammensætning. Det kan ikke vedtages i SF's udgave, men vi regner med at få gennemført en vis demokratisering. Skatteministerens mulighed for selv at udpege folk vil blive afgørende svækket.

Vort forslag fra i fjor om skattefritagelse for normalbidrag for skilsmissebørn er nu vedtaget med også regeringens stemmer.

Som opfølgning af skattereformens skævheder har SF især arbejdet på, at dagpleje- og døgnplejeforældre ikke beskattes af den omkostningsdel, der går til tøj og kost til børnene. Foreløbig har vi fået fritaget døgnplejeforældrene, men vi arbejder videre og glæder os over, at SF modtog Månedens Rose fra Plejeforældrenes Landsforbund.

Vi har blandet os voldsomt i skatteministerens udpegning af skatteråds- og amtsligningsrådsmedlemmer. Vor indsats resulterede i en betydelig forbedring af SF's repræsentation, selv om den fortsat er ufor-skammet lav.

Gennemgående har vi altså haft en del skatte-sejre, og det giver inspiration til det fortsatte arbejde.

Til kamp mod fattigdommen i Danmark

I sommeren 1987 blev fattigdomsundersøgelsen offentliggjort. Den viste, at omkring 30.000 mennesker i Danmark lever i egentlig fattigdom, mens andre 120.000 eksisterer under så kummerlige forhold, at vi risikerer, at de ryger ned blandt de fattige.

Undersøgelsen viste også, at flere unge og yngre, flere enlige forsørgere og flere kvinder end tidligere hører til blandt dem, der bliver udsat for fattigdom.

Der er flere årsager til denne udvikling. Udstødning fra arbejdsmarkedet, manglende uddannelse, isolation og ringe økonomiske vilkår hører til de vigtigste. Selv om det ville være forkert at sige, at den borgerlige socialpolitik er skyld i problemet, så har den bidraget alvorligt til at forværre det.

Socialministerens reaktion på undersøgelsen var deprimerende - nemlig bevilling af 10 millioner kroner til de private hjælpeorganisationer. Bevillingen har vi intet som helst imod, men den vil naturligvis ikke isoleret kunne løse fattigdomsproblemet.

Derfor har SF selv foreslået en række initiativer: Fjernelse af fattighjælps- og sultebestemmelserne i bistandsloven. En mere effektiv gældssanering for kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og sygedagpengemodtagere. Arbejds- og uddannelsesstilbud for kontanthjælpsmodtagere. Særlige rådgivnings- og vejledningsinitiativer og forslag om tilskyndelse til socialt projektarbejde.

Vi siger ikke, at vore forslag vil løse fattigdomsproblemet, men de vil være klare skridt på vejen.

Ankesystemet skal afbureaukratiseres

Der har gennem langt tid været berettiget kritik af den måde, det sociale ankesystem fungerer på. SF tror, det er muligt at forbedre det sociale systems evne til at være med til at løse folks problemer, hvis ankesystemet bliver afbureaukratiseret og gøres åbent over for brugerne.

Vi har derfor foreslået en række ændringer, der vil kunne vende postgangen i ankesystemet, så der ikke spildes uendelig megen tid med at spørge efter sager og fremsende dem. I stedet skal man klage til den instans, der har sagen. Den pågældende myndighed skal så forpligtes til at sende klagen videre. Vi vil desuden have de lokale ankemyndigheder til at virke opsøgende over for klagerne, så mange misforståelser kan undgås.

Også i den forløbne beretningsperiode har vi til stadsighed haft problemer med Sikringsstyrelsens og Den sociale Ankestyrelses måde at fungere på. Vi stiller løbende spørgsmål til socialministeren, men det er

som at slå i en dyne. Enten kommer der ikke svar, eller også er de intetsigende. Men det er sager, vi vil forfølge med nye initiativer.

Hjælp til børnene

Der bruges mange smukke ord om børns ringe vilkår, men der er sjældent realiteter bag. SF har derfor foreslået en handlingsplan til nedbringelse af ventelisterne til daginstitutioner. Men ikke engang den kunne samle flertal.

Vi har endvidere foreslået en forlængelse af barselsorloven ved børns genindlæggelse på hospital efter fødslen og bevarelse af børnestilskud og andre børneydelser ved langvarig hospitalsindlæggelse. Disse to forslags skæbne er endnu uvis.

Vi har stillet forslag om oprettelse af amtskommunale åbne rådgivninger og behandlingsinstitutioner for psykisk kriseramte. Hvis der skal være noget indhold i den megen snak om forebyggelse, er der behov for steder, hvor folk kan henvende sig uden videre dikke-darar for at få psykologisk eller social rådgivning eller komme i gang med en behandling af personlige kriser.

Der er også fremsat forslag om åbne ungdomsrådgivninger og ungdomsråd.

Pensionist-forslag nedstemt

Alle partier går efter valgtalerne at dømme ind for en forbedring af folkepensionisternes økonomiske vilkår. SF har fremsat forslag om en netto-forbedring på 400 kr. om måneden til de dårligst stillede folkepensionister. Men det kunne ikke samle flertal.

Vi har i de sidste par måneder haft problemer med, at socialministeren rutter med pengene. Nye regler medfører, at også velhavende folkepensionister, inklusiv millionærerne, skal have varmetilskud. Til gengæld ville de ringere stillede får deres tilskud nedskåret. Det sidste blev heldigvis forhindret af et flertal bestående af SF, Socialdemokratiet, Fælles Kurs og Fremskridtspartiet.

Der er også ruttet med pengene ved gennemførelsen af regeringens og Socialdemokratiets nedsættelse af arbejdsgiverperioden for sygedagpenge. Der bruges ca. 40 mill. kr. til ren administration af ordningen.

SF's medlemmer af folketingets socialudvalg får mange henvendelser fra enkeltpersoner, både SF-kommunalbestyrelsesmedlemmer, socialarbejdere og folk, der er i klemme i systemet. Mange af henvendelserne resulterer i, at sociale spørgsmål bliver rejst i folketinget og i medierne. I nogle tilfælde fører henvendelserne til, at SF udarbejder forslag til konkrete lovændringer.

Sundhedspolitik

Sundhedsministeriet blev et nedskæringsministerium

Siden valget i 1987 har sundhedsområdet været i fokus, bl.a. på grund af oprettelsen af et sundhedsministerium.

I SF har vi længe haft et sundhedsministerium som et af vores ønskemål. Men selv vores spinkleste håb om, at en borgerlig regering dog i det mindste på dette område ville varetage befolkningens behov, er blevet skuffet.

En positiv ting har oprettelsen af sundhedsministeriet dog bidraget til, nemlig synliggørelse af den lange række problemer, som sundheds- og sygehusområdet rummer.

Hovedproblemet er selvfølgelig nedskæringspolitikken, hvor regeringens beskæring af bloktilskud og begrænsning af lånemuligheder gør, at amtskommuner og primærkommuner bliver dem, der må svinge spærkniven. Men denne situation lægger gift for den helt nødvendige omstilling i retning af et sundhedsvæsen, der kan leve op til WHO's plan for Sundhed for alle år 2000, som regeringen selv har vedtaget.

Forebyggelse gøres til en privat sag

SF har længe talt for nødvendigheden af at se sundheden som helt nært forbundet med den indsats, der gøres for at hindre sygdomme i at opstå. Vi betragter det som afgørende for at få øget livskvalitet og et mindre forbrug af sygehus-ydelserne, at der sker en forebyggende indsats på miljø-, arbejdsmiljø-, trafik- og boligområderne og med hensyn til befolkningens psykiske sundhed.

Sundhedsministeren hævder, at der i de nævnte sektorer foregår et meget omfattende forebyggende og sundhedsfremmende arbejde, hvorefter regeringen nøjes med at koncentrere sig om kost, alkohol, tobak og motion.

I samarbejde med Socialdemokratiet har vi prøvet at få ministeren til at svare på, hvordan amter og kommuner skal håndtere en prioritering af opgaverne, når regeringens næste nedskårne budgetramme for 1989 kommer. Det lykkedes kun at få hende til at bekræfte, at der vil ske endnu en nedskæring på sundhedsområdet. Denne gang på ca. 700 millioner kr.

SF's folketingsgruppe har i samarbejde med partiets sundhedsudvalg og en ad hoc-gruppe udarbejdet en række forslag, der peger i en anden retning for sundhedsvæsenet.

Det mest omfattende forslag fik den lidt bureaukratiske titel: Forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af et udvalg til udarbejdelse af forslag til en

sundhedslov. Det skal give kommunerne mulighed for at oprette tværfaglige, lokale sundhedscentre.

Et af hovedpunkterne i forslaget er, at alt sundheds-personale skal ansættes af det offentlige.

I begyndelsen af 1988 fremsatte Socialdemokratiet et lignende forslag, der dog kun opererer med sundhedscentre på forsøgsbasis.

De radikale vil meget nødig pille ved de privatpraktiserende lægers liberale ansættelse, så der kan højst skabes flertal for en forsøgsordning. Men det vil vi selvfølgelig prøve at komme igennem med.

Mange store sager

Ud over at arbejde med udformningen af den overordnede sundhedspolitik har vi stillet konkrete forslag på afgrænsede områder. Det er bl.a. lykkedes SF at sikre flertal for mærkning af medicin med hensyn til bivirkninger, forhøjelse af godtgørelsen til blødere smittet med HiV via blodpræparater, gratis insulin til sukkersyge, undersøgelse af medicinpriserne og afskaffelse af loven om kønssygdomme.

De radikale og SF har begge stillet forslag om sikring af røgfrie miljøer. De er ikke færdigbehandlet, fordi sundhedsministeren har bebudet sit eget forslag.

Endelig har Socialdemokratiet og SF i fællesskab stillet et beslutningsforslag om en ambulancelov. Det vigtigste punkt er en gennemgribende forbedring af ambulancefolkernes uddannelse. Her er det usikkert, hvor vi har de radikale.

Der foregår løbende en debat om forebyggelse og bekæmpelse af sygdommen AIDS. SF fastholder, at arbejdet skal ske på det grundlag, folketingsbeslutningen i marts 1987. Det indebærer, at indsatsen mod AIDS skal bygge på frivillighed, anonymitet, åben, direkte og ærlig information, den enkeltes tryghed for at henvende sig til sundhedsmyndighederne samt ønsket om at undgå enhver form for diskrimination.

Det er stort set lykkedes at få et flertal i folketingsbeslutningen til at fastholde denne holdning.

En sammenhængende politik

Folketingsgruppen prioriterer samarbejdet med partiets repræsentanter i amts- og primærkommuner meget højt. Det er vigtigt, at vi ser problemerne i både et lokalt og et overordnet perspektiv, når vi skal udforme en sammenhængende sundhedspolitik.

Samarbejdet bidrager til, at vor stillingtagen bygger på alle tilgængelige informationer. Det er ikke nogen let opgave i et utrolig forgrenet system, hvor både faglige og partipolitiske særinteresser blomstrer uhæmmet.

Slaget om Storebælt kan stadig vindes

På SF's landsmøde i 1985 blev det vedtaget, at SF skulle arbejde imod en fast forbindelse mellem Sjælland og Fyn. Men hvis der skulle vise sig et flertallet i folkettingen for den faste forbindelse, skulle SF gå ind og arbejde for, at det blev en løsning, der var mest muligt til gavn for den kollektive trafik og tog mest hensyn til vandgennemstrømningen til og fra Østersøen og de indre danske farvande.

Vi erklærede os derfor parat til at drøfte en boret tunnel under havbunden til tog, da der i 1986 tegnede sig et flertal bestående af regeringen og Socialdemokratiet for den faste forbindelse. Alligevel valgte Socialdemokratiet at lave en aftale med regeringen om en kombineret bro-tunnel løsning til både biler og tog.

Når der nu er flertal for den faste forbindelse, ønsker SF en ren tog-løsning. Det vil give DSB et forspring over for bilismen og samtidig indebære, at en stor del af godstransporten flyttes fra lastbiler til tog. Begge dele vil være til fordel for både den kollektive trafik og miljøet.

Trods den socialdemokratiske aftale med regeringen kan slaget om Storebælt stadig vindes. Folketinget afventer nu den endelige undersøgelse af vandgennemstrømningen, efter at A/S Storebæltsforbindelsen har fået den første rapport afvist, fordi den kun omhandlede første etape af projektet.

Så godt som alle græsgodsbevægelser har støttet SF's forslag om en boret tunnel, mens socialdemokraterne er usikre på, hvilken løsning, der er den bedste. Men af hensyn til miljøet og trafikudviklingen i Danmark må socialdemokraterne presses til at vælge den borede tunnel.

Tunnel under Øresund

SF's hovedbestyrelse har vedtaget, at SF skal arbejde aktivt for en boret tunnel under hele Øresund. Det har vi bl.a. gjort ved at pege på behovet for en sammenhængende trafikplan frem mod år 2000 med det mål at give DSB et virkeligt forspring. Både Socialdemokratiet og de radikale har lignende tanker, så her har vi en mulighed for fornuftige beslutninger.

Det forekommer mærkeligt, at Socialdemokratiet godt kan se det rigtige i at lave en boret tunnel under Øresund, men ikke på Storebælt. Kun 15 procent af vandgennemstrømningen til Østersøen sker via Øresund, mens 70 procent foregår gennem Storebælt.

Et umætteligt behov for motorveje

SF har for længst måttet lære at leve med, at den jyske motorvej føres fra grænsen til Aalborg. For det meste forgæves har vi søgt at sikre den mest miljø- og landskabsvenlige linjeføring.

Men regeringen og Socialdemokratiet synes umættelige, når det gælder motorveje. I Storebælts-aftalen indgår lidt upåagtet en projekteringslov, som skal føre motorveje fra Aalborg til henholdsvis Frederikshavn og Hjørring. SF har vendt sig skarpt mod dette projekt, der er anslået til 1,4 milliarder kr.

Til sammenligning er anvendt 80 millioner kr. i 1987 til anlæggelse af cykelstier langs hovedvejene.

DSB skal styrkes

SF fortsætter hårdnakket kampen for at styrke DSB's rolle i trafikken. De nye IC-3 tog bør blive et godt alternativ til bilismen. Med en tog-tunnel under Storebælt vil de kunne gøre turen fra Århus til København på ca. to og en halv time.

DSB har fortsat store problemer med at gennemføre elektrificeringen. Projektet er allerede flere år forsinket, men planen er at færdiggøre strækningen København-Odense samtidig med færdiggørelsen af en jernbaneforbindelse under Storebælt.

Et særligt problem er, at DSB er underlagt den såkaldte nettostyring af økonomien. Den indebærer flere takstforhøjelser, der svækker DSB i konkurrencen med privatbilismen. Derfor har SF i finansudvalget vendt sig mod takstforhøjelserne.

Store ændringer i luftfarten

Luftfarten står over for store omvæltninger. Liberaliseringen inden for EF indebærer, at der bliver øget konkurrence mellem de eksisterende selskaber i EF-landene. Det er baggrunden for SAS's bestræbelser på fusion med andre selskaber med oversøiske rutenet.

SF støttede i fjor et forslag om en forlængelse af SAS's koncessioner frem til år 2010. Det indebærer, at SF må stå bag SAS i de konkurrence-problemer, selskabet løber ind i.

Det betyder ikke, at SF fører en politik, der forgylder lufttrafikken. Ved finanslovsafstemningen stemte vi imod øgede bevillinger til den mere luksuriøse del af Københavns Lufthavn. Iøvrigt til socialdemokraternes store fortrydelse.

I skrivende stund ved vi ikke, om trafikministeren åbner for egentlig rute-flyvning til udlandet fra en af de jyske lufthavne. Men det er åbenbart, at en sådan beslutning ikke vil harmonere med den overordnede planlægning, som SAS bygger på.

Provinslufthavnene spiller en stor rolle som føderuter til SAS's internationale flyvninger fra Kastrup. Rutetrafik fra provinsen til f.eks. Frankfurt eller Paris vil tilsvarende blive en føderute for andre store luftfartsselskaber.

Uddannelsespolitik

Regeringen vil have uddannelser der ikke koster noget

Firkløverregeringen har med sin politik demonstreret, at den ønsker uddannelser, der helst ikke må koste noget. Der er gennemført adskillige uddannelsesforslag med krav om, at de skulle være udgiftsneutrale, selv om enhver har kunnet se, at de måtte komme til at koste ekstra, hvis der overhovedet skulle være nogen mening i at gennemføre dem.

Regeringens holdning er også kommet til udtryk ved besparelser på de statslige uddannelsesinstitutioner - universiteter og seminarier. Dertil kommer, at kommunerne på grund af deres pressede økonomi har måttet skære i udgifterne til uddannelse. Amtskommunerne i udgifter til gymnasie- og voksenuddannelse. Primærkommunerne i folkeskole-udgifterne.

Besparelserne er uacceptable for SF. På det statslige område har vi direkte kunnet rejse sagerne i folketinget. Vi har også kritiseret en række nedskæringsforslag i kommunerne. Men her er det vanskeligere for os at gribe ind, når vi på den anden side også hylder princippet om selvforvaltning. Da en del af kommunernes udgifter er lovbundne, har det alligevel været muligt for os at rejse en debat i folketinget om sagerne.

Syv-punkts program for folkeskolen

I slutningen af folketingsåret 1986/87 var SF med til at gennemføre et syv-punkts program for folkeskolen. Det blev vedtaget af alle partier minus Fremskridtspartiet.

SF fremhævede sammen med Socialdemokratiet, at programmet havde til formål at:

- Bryde den traditionelle time- og fagopdelte skole.
- Skabe ligeværdighed mellem praktisk og teoretisk stof.
- Give plads for musik og kreativ udfoldelse.

SF gav ligeledes sammen med Socialdemokratiet udtryk for visse betænkeligheder ved programmet. Nogle af dem har desværre vist sig fuldt ud berettiget.

Vi fastslog, at den samlede program-pulje skulle bruges til forsøgs- og udviklingsarbejde. Det er desværre ikke blevet tilfældet. Op mod halvdelen af midlerne anvendes til noget, som vanskeligt kan kaldes forsøgs- og udviklingsarbejde.

Men SF står selvfølgelig ved syv-punkts programmet og vil følge arbejdet meget nøje med henblik på, hvordan folkeskolen senere kan udvikles.

SF har i det forløbne folketingsår fremsat forslag om indførelse af fredsoplysning som fag i folkeskolen. Det blev positivt modtaget af Socialdemokratiet, hvorimod de radikale og regeringen var imod. Ideen med forslaget er at placere fredsoplysning på lige fod med andre obligatoriske emner.

Regeringen har foreslået, at de frie skolers arbejdsområde udvides til også at omfatte specialskoler. SF er

principielt tilhænger af, at de frie skoler skal have gode udfoldelsesmuligheder. Men vi er meget betænkelige ved at give dem adgang til at etablere specialskoler i en situation, hvor kommunernes økonomi er meget trængt på grund af regeringens politik.

Da antallet af fremmedsprogede børn bliver stadig større har SF foreslået særlige foranstaltninger for fremmedsprogede elever. Ideen er i højere grad at tage hensyn til, at de fremmedsprogede skal kunne udvikle deres oprindelige sprog, inden de for alvor går ind i undervisningen på lige fod med danske børn.

Folketingets øvrige partier var generelt negative over for forslaget.

På baggrund af besparelser i amtskommunerne har vi i samarbejde med SF's amtspolitikere rejst spørgsmålet om visse amtskommuners voldsomme besparelser på indvandrerundervisningen. Vi mente, at nedskæringerne var i strid med gældende lovgivning.

Undervisningsministeren har givet os ret i, at en del af de planlagte besparelser var i strid med loven.

Reform af erhvervsuddannelserne

Regeringen fremsatte i februar 1988 forslag om en ny erhvervsuddannelse. Forslaget er naturligt nok præget af regeringens egen tankegang, selv om det ikke i fuld udstrækning svarer til det udkast, undervisningsministeren fremlagde året før.

Forslaget indebærer, at mesterlæren forbedres, idet der i højere grad indgår almene kundskaber i uddannelsen. Efg-uddannelsen bliver klart forringet. Dertil kommer at efg-uddannelsen i forslaget har klart ulige vilkår i forhold til mesterlæreuddannelsen, idet efg-eleverne fortsat ikke skal have løn i basisåret og ikke får nogen garanti for praktikpladser.

Regeringens forslag rummer også ideen om, at erhvervsskolerne skal have større frihed.

SF er naturligvis fortsat imod mesterlæren. Men da alle andre partier undtagen Fælles Kurs er imod at afskaffe mesterlæren, ser vi det som vor væsentligste opgave at stille efg-uddannelsen lige med mesterlæren og forbedre efg-uddannelsen. Dertil kommer, at SF også må kræve, at der sker en øget demokratisering til gavn for de ansatte og lærlingene.

Efter de foreløbige meldinger fra partierne er der ikke meget som tyder på, at der skabes et flertal mod regeringens forslag. Dertil er de radikale alt for enige med regeringen.

Gymnasiereformen kræver flere penge

Folketinget vedtog i 1987 en gymnasiereform, som i følge regeringen og folketingsflertallet skulle være udgiftsneutral. Ikke overraskende viser det sig nu, at

reformen enten kommer til at koste penge, eller vil indebære forringelser af undervisningen.

Derfor foreslog SF allerede ved finanslovsvedtagelse, at staten skulle afsætte midler til gennemførelse af gymnasiereformen. Hidtil har folketingsflertallet - regeringen, de radikale og Fremskridtspartiet - været imod.

Som en særlig side af gymnasie-diskussionen har SF flere gange rejst spørgsmålet om gymnasie-nedlæggelser i Københavns Amt.

SF mener ikke, at alle nuværende gymnasier skal bevares til evig tid. Men når der skal ske nedlæggelser, må det ske i forbindelse med elevtilbagegang, og det må ske over en årrække og i samarbejde med brugere og ansatte.

Ingen af disse forudsætninger var opfyldt i Københavns Amt. Derfor kunne vi med god samvittighed rejse sagen i folkettinget.

Nedskæringer på seminarier og universiteter

I slutningen af folketingssamlingen 1986/87 rejste SF spørgsmålet om udvidelse af kapaciteten på lærer- og pædagogseminarierne. Forslaget blev som ventet ikke positivt modtaget af det borgerlige flertal i folkettinget.

Samme flertal har støttet regeringen i spørgsmålet om besparelser på seminarierne. På den baggrund har SF rejst en forespørgselsdebat om de pædagogiske problemer i forbindelse med besparelsesforslagene. Også her demonstrerede det borgerlige flertal i folkettinget deres sammenhold.

Socialdemokraterne undlod at stemme for SF's dagsorden, hvori vi ønskede at fastslå, at folkettinget skal inddrages inden væsentlige reguleringer af de pædagogiske uddannelsers rammer og indhold. Vi lagde desuden op til nedsættelse af et udvalg vedrørende fremtidens pædagoguddannelser.

I lighed med lærer- og pædagogseminarierne har også universiteterne måttet lide under regeringens besparelser. Dertil er kommet forslag om nedlæggelse af bestemte uddannelser på universiteterne.

SF har i disse tilfælde rejst spørgsmålet over for ministeren om berettigelsen af disse nedlæggelser. I et enkelt tilfælde synes kritikken at bære frugt. Det er lykkedes at etablere et flertal bestående af S-SF-Rad. mod undervisningsministerens plan om at nedlægge samfundsfagsstudiet på Aalborg Universitets Center.

Godt samarbejde om SU-reformen

I indeværende folketingssamling blev SU-reformen endelig vedtaget. Det skete på baggrund af et radikalt beslutningsforslag, som i forrige samling var vedtaget med stemmer fra S-SF-VS-Rad. mod regeringspartierne.

Beslutningsforslaget pålagde undervisningsministeren at fremsætte et lovforslag. Det skete i begyndelsen af den nye samling, men forslaget var langt fra i orden. Især søgte ministeren at udnytte den forbedrede studiestøtte til en urimelig hård disciplinering af de studerende.

Men det alternative flertal holdt i det store og hele sammen. Kun på et enkelt punkt skiltes vejene. Tidslernerne blev luget ud, og det endelige forslag blev vedtaget af Socialdemokratiet, SF, de radikale og Fælles Kurs. Regeringspartierne stemte imod.

Merudgifterne til reformen blev optaget på finansloven for 1988. Det fik nogle socialdemokrater - dog ikke SU-ordførerne - til at hævde, at det alene var Socialdemokratiet, der havde skaffet forbedringer til de studerende. Dette skæmmede et ellers helt igennem tilfredsstillende samarbejde mellem S-SF-Rad.

Penge til Betalt Frihed til Uddannelse

På finansloven for 1988 er afsat 50 millioner kr. til en start på Betalt Frihed til Uddannelse (BFU). Det skete imod regeringspartiernes stemmer.

Der er efterfølgende fremlagt konkrete forslag fra både SF, Socialdemokratiet og de radikale. Alle forslagene bygger på, at der skal gennemføres en generel uddannelseslov samt en BFU-fond, som kan finansiere uddannelse i arbejdstiden til specielt de korttidsuddannede.

SF lægger vægt på, at der skal være penge nok også i de kommende år. Det vil i praksis sige, at bevillingerne automatisk skal stige, samt at der skal sættes på BFU på den enkelte arbejdsplads.

Det er vigtigt, at der bliver tale om almen undervisning, og at arbejdsgiverne ikke får indflydelse på uddannelsernes indhold.

Vi sætter på, at reformen kan være på skinner før sommerferien, så der kan startes umiddelbart efter sommerferien.

SF-initiativer i Folketinget

(fra færdiggørelsen af beretningen til landsmødet 1987
til folketingsårets slutning)

Lovforslag

		Fremsat
Fremskaffelse af boliger til flygtninge	L 225	07.04.87
Ændring af lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde	L 229	28.04.87(SFVS)
Ændring af lov om statsautoriserede revisorer	L 241	21.05.87
Ændring af lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v., (ændring af bestemmelser om revision)	L 242	21.05.87
Ændring af personskatteloven	L 249	21.05.87

Beslutningsforslag

Anerkendelse af, at brugen af atomvåben er folkedrab	B 153	21.04.87(SFVS)
Udvidelse af uddannelseskapaleteten på lærerseminariene	B 154	21.04.87
Udvidelse af uddannelseskapaleteten på de pædagogiske uddannelser	B 155	21.04.87
Midlertidigt udvidet støtte til provinsens teaterliv	B 160	06.05.87(SFVS)
Indførelse af pant på batterier og apotekernes medicinemballageer	B 163	13.05.87
Handelskolebestyrelserne	B 164	14.05.87
Revisorers virksomhed	B 165	21.05.87
Registrerede revisorer	B 166	21.05.87
Aktieselskabs-registret	B 167	21.05.87
Udvidelse af kapaleteten i behandlingen af olie- og kemikalieaffald	B 169	22.05.87
Aktiv dansk indsats mod undertrykkelsen af det kurdiske folk	B 170	26.05.87
Etablering af de nødvendige uddannelsespladser til det toårige kursus til Højere Handelseksamen	B 171	26.05.87

Forespørgsler

Til udenrigsministeren om hvilke ændringer af den danske politik over for udviklingslandene agter udenrigsministeren at gennemføre i lyset af Brundtland-rapportens analyse af miljøproblemerne og de generelle økonomiske, sociale og politiske forandringer i den tredje verden?	F 32	Anmeldt 22.04.87
--	------	----------------------------

SF-initiativer i Folketinget 1987/88

Beslutningsforslag

		Fremsat
Oprettelse af Bevægelsesnes Center for Miljøforskning	B 2	13.10.87(SF)
Ændring af straffelovens bestemmelser om særforanstaltninger og forvaring	B 4	13.10.87(SF)
Ændring af forretningsorden for Folketinget	B 6	15.10.87(SF)
Garanti mod atomvåben på orlogsfartøjer i danske havne	B 7	15.10.87(SF)
Forøgelse af bistanden til Nicaragua	B 8	15.10.87(SF)
Amtskommunale åbne rådgivninger og behandlingsinstitutioner for psykisk kriseramte	B 13	27.10.87(SF)
Elafregningsforhold m.v. for decentrale kraftvarmeanlæg	B 15	27.10.87(SF)
Forbedring af indkomsterne for arbejdsløse, efterlønsmodtagere, syge og modtagere af barselsdagpenge	B 19	27.10.87(SF)
Sikring af lønmodtagernes tryghed i ansættelsen	B 20	27.10.87(SF)
Parlamentarisk kontrol med efterretningstjenesterne	B 21	27.10.87(SF)
Ret til arbejdsløshedsdagpenge i tilfælde af arbejdsmiljøbetaget barnløshed	B 28	27.10.87(SF)
Skriftlig forbrugeroplysning om eventuelle bivirkninger ved indtagelse af medicin	B 35	05.11.87(SF)
Revisorers virksomhed	B 42	19.11.87(SF)
Registrerede revisorer	B 43	19.11.87(SF)
Aktieselskabs-Registret	B 44	19.11.87(SF)
Oprettelse af et statsligt rederi	B 45	19.11.87(SF)
Boret tunnel under hele Storebælt	B 47	25.11.87(SF)
Tidsskriftcentret	B 48	25.11.87(SF)
Frivillig sabbatordning	B 49	25.11.87(SF)
Fordeling af almennyttigt byggeri i de enkelte kommuner	B 54	27.11.87(SF)
Ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond	B 60	09.12.87(SF)
Etablering af et institut for børne- og ungdomslitteratur (Børnebogsinstitut)	B 61	09.12.87(SF)
Mulighed for indgåelse af valgforbund ved folketingsvalg	B 62	10.12.87(SF)
Ophør af brug af asbestholdige produkter i offentligt byggeri	B 70	18.12.87(SF)
Ændring af varmforsyning	B 71	18.12.87(SF,S,RV)
Adresseløse forsendelser	B 73	13.01.87(SF)
Kommunale vindmøllelægn	B 75	13.01.88(SF)
Lønmodtagernes ret til at nægte at arbejde for Sydafrika	B 76	14.01.88(SF)
Ambulancelov	B 77	14.01.88(SF,S)
Nedsættelse af et udvalg til udarbejdelse af forslag til en sundhedslov	B 78	14.01.88(SF)
Støtte til produktion og formidling af bøger for psykisk udviklingshæmmede	B 82	26.01.88(SF)
Fremme af vilkårene for den folkelige idræt	B 83	26.01.88(SF)
Selvforvaltning og demokrati i folkeskolen	B 88	26.01.88(SF)
Selvforvaltning og demokrati i gymnasieskolen, på HF-kurser, studenterkurser og på voksenuddannelsescentre	B 89	26.01.88(SF)
Selvforvaltning og demokrati på tekniske skoler og handelsskoler	B 90	26.01.88(SF)
Selvforvaltning og demokrati på institutioner, der varetager kortere videregående uddannelser (lærer- og pædagogseminarier, sociale højskoler, biblioteksskoler samt skoler, der varetager sundhedsuddannelser og maritime uddannelser)	B 91	26.01.88(SF)
Oprettelse af et forsøgsråd vedrørende selvforvaltning i folkeskolen og demokrati i folkeskolen, gymnasieskolen m.v., på tekniske skoler og handelsskoler samt institutioner, der varetager kortere videregående uddannelser	B 92	26.01.88(SF)
Gratis insulin til sukkersygepatienter	B 96	29.01.88(SF)
Forbedring af mulighederne for oprettelse af medarbejderejede og -styrede virksomheder	B 102	29.01.88(SF)

Udbygning af Bedriftssundhedstjenesten for arbejdstagere inden for det grønne område	B 105	29.01.88(SF)
Adgang for selvstændige erhvervsdrivende inden for det grønne område til at tilslutte sig en Bedriftssundhedstjeneste	B 106	29.01.88(SF)
Oprettelse af en statsgaranteret jordbrugerfond til ny- og refinansiering af landbrug	B 109	11.02.88(SF)
Børnekultur	B 112	12.02.88(SF)
Oprettelse af et museum for nutidskunst	B 113	12.02.88(SF)
Erstatning for miljøskader	B 115	16.02.88(SF)
Indførelse af en uafhængig ombudsmandsinstitution inden for forsvaret	B 116	16.02.88(SF)
Ændring af den militære straffelov	B 117	16.02.88(SF)
Forbedring af arbejdssikkerheden inden for forsvaret	B 118	16.02.88(SF)
Værnepligtiges ret til at forblive i det offentlige sygesikringsystem og beholde deres sygesikringsbevis	B 119	16.02.88(SF)
Værnepligtiges ret til og mulighed for selv at tilberede deres mad på tjenestestederne	B 120	16.02.88(SF)
Folkeskolens undervisning af fremmedsprogede elever	B 124	23.02.88(SF)
Skærpelse af kontrollen for handelssanktioner over for Sydafrika	B 125	23.02.88(SF)
Indførelse af kontrol med virksomhedsovertagelse m.v. (Fusionskontrol)	B 128	24.02.88(SF)
Aktiv dansk indsats mod undertrykkelsen af det kurdiske folk	B 131	01.03.88(SF)
Forbedringer af dagpengereguleringen for forældre med børnepasningsbesvær samt forbedrede rettigheder for revalidender	B 132	01.03.88(SF)
Omvurdering af ejerlejligheder, der frigøres fra lejemål	B 133	03.03.88(SF,S,RV)
Oplysningskampagne om flytninges og indvandreres vilkår	B 136	15.03.88(SF,S)
Indførelse af arbejdsgivernes betaling af de første 8 timers ledighed ved enhver afskedigelse og/eller hjemsendelse af medarbejdere samt om ændring af dagpengenes størrelse ved udbetaling i.f.m. supplerende dagpenge	B 137	16.03.88(SF,S)
Danske initiativer i forhold til Vestsaharakonflikten	B 138	22.03.88(SF)
Ungdomsråd og ungdomsrådgivning	B 139	25.03.88(SF)
Nedsættelse af et udvalg til undersøgelse af magtforholdene og demokratiets vilkår i Danmark	B 140	25.03.88(SF)
En mere retfærdig formueskat	B 142	06.04.88(SF)
Særlige initiativer over for arbejdsmæssigt og økonomisk dårligt stillede	B 143	12.04.88
Socialkulturelle initiativer og social projektarbejde	B 144	12.04.88
Særlige initiativer til støtte for eneforsørgere	B 146	13.04.88

SF-initiativer i Folketingen 1987/88

Forespørgsler

	Fremsat
Til miljøministeren og energiministeren. Hvilke oplysninger kan ministrene give om begrænsningen af elværkernes udslip af kvælstofilter (NOx) samt om virkningerne heraf på elpriserne	F 3 13.10.87(SF)
Til forsvarsministeren. Hvad kan ministeren oplyse om indholdet af de værtslandsaftaler (Host Nation Support), som i øjeblikket forhandles med NATO-allierede, der kan sende militære forstærkninger til Danmark i en krise- eller krigssituation	F 4 15.10.87(SF)
Til undervisnings- og forskningsministeren. Vil ministeren redegøre for de pædagogiske overvejelser, som ligger til grund for godkendelsen af den af Københavns Amtsråd vedtagne plan for nedlæggelse af tre gymnasienedlæggelser ikke sker hovedkuls hen over hovedet på lærere, elever og forældre, samt at eleverne i sådanne tilfælde får et forsvarligt uddannelsesforløb	F 9 27.10.87(SF)
Til miljøministeren. Hvad kan ministeren oplyse om det danske forhandlingsoplæg til Nordsøkonferencen i november	F 11 29.10.87(SF)
Til udenrigsministeren. Hvad kan ministeren oplyse om ændringerne i supermagternes strategi for så vidt angår nordområderne, og hvad agter ministeren at foretage sig for at fastholde Norden som lavspændingsområde	F 14 10.11.87(SF)
Til fiskeriministeren. Hvad kan ministeren oplyse om den stedfundne regulering af torskefiskeriet i Nordøen i 1987 samt om ministeriets løbende efterkontrol af - på den ene side - de indrapporterede oplysninger om fangststeder og - mængder og - på den anden side - fiskeriinspektionsskibenes indrapporteringer	F 15 17.11.87(SF)
Til energiministeren. Hvilke oplysninger kan ministeren give vedrørende forhandlingerne med DUC og Statoil om yderligere gaskøb, og på hvilken måde indgår i den forbindelse spørgsmålet om naturgassens langsigtede indplacering i dansk energiforsyning, forsyningsikkerhed og sikring af mere end én leverandør	F 16 24.11.87(SF)
Til undervisnings- og forskningsministeren. Hvad kan ministeren oplyse om Danmarks deltagelse i internationalt forskningsamarbejde og stigningstakten heri, fordelt på nordisk samarbejde, EF-samarbejde, EUREKA og andre internationale samarbejdsorganisationer	F 23 10.12.87(SF)
Til kultur- og kommunikationsministeren. Hvilke oplysninger kan ministeren give om det hidtidige forløb af moderniseringsplanens gennemførelse indenfor P&T for så vidt angår besparelser, rationaliseringer, beskæftigelsesvirkninger, udlægning af arbejdsopgaver til private virksomheder samt hvilken grad af medindflydelse medarbejderne har haft på disse forhold	F 25 10.12.87(SF)
Til forsvarsministeren. Hvad kan ministeren oplyse om NATO's udbygning af moderniserede kortdistance- og slagmarksatomvåben i Europa, og hvorledes har regeringen forholdt sig for at overholde Folketingets dagsorden af 14. november 1985, hvori det bl.a. hedder: Folketinget pålægger regeringen at sikre, at der ikke i NATO gives dansk tilslutning til en sådan modernisering eller udstationering uden Folketingets godkendelse	F 26 15.12.87(SF)
Til socialministeren. Hvad agter ministeren at gøre for at sikre, at kommunerne kan overholde indholdet i bistandslovens § 69, så ventelisterne til daginstitutionerne afskaffes	F 27 17.12.87(SF,FK)

Til miljøministeren.		
Hvilke initiativer agter ministeren at tage med henblik på fremskyndelsen af oprydningen i kemikalieaffalddepoterne	F 29	15.01.88(SF,S)
Til undervisnings- og forskningsministeren.		
Hvad kan ministeren oplyse om de planlagte nedlæggelser af og besparelser på pædagogseminarierne	F 30	19.01.88(SF)
Til udenrigsministeren.		
Hvilke oplysninger kan udenrigsministeren give om den udenrigspolitiske situation	F 32	29.01.88(SF,KF,SV,RV,CD,FP,FK,KRF)
Til udenrigsministeren og forsvarsministeren.		
Hvad vil ministeren gøre for at fremme den nødvendige dybtgående konventionelle nedrustning i Europa	F 33	09.02.88(SF)
Til miljøministeren, trafikministeren og boligministeren.		
Hvilke konkrete initiativer påtænker regeringen iværksat med henblik på løsningen af byernes miljø- og trafikproblemer, bl.a. på baggrund af miljøministerens bypolitiske redegørelse af 29. juli 1987 og debatbøgerne »Bedre Byer« og »Byøkologi«	F 34	09.02.88(SF)
Til udenrigsministeren.		
Hvad vil regeringen foretage for at være med til at standse den blodige israelske undertrykkelse af befolkningen på Vestbredden og i Gaza og få den årelange besættelse af områderne bragt til ophør	F 35	12.02.88(SF)

SF-initiativer i Folketinget 1987/88

Lovforslag

		Fremsat
Ændring af skattestyrelsesloven	L 22	13.10.87(SF)
Ændring af lov om banker	L 33	27.10.87(SF)
Ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel og lov om barselsorlov m.v.	L 56	29.10.87(SF)
Sikring af røgfri miljøer og mærkning af tobaksvarer	L 58	29.10.87(SF)
Ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (finansiering af lokal radio- og fjernsynsvirksomhed)	L 64	05.11.87(SF,S)
Ændring af lov om valg til Folketinget	L 65	10.11.87(SF)
Ændring af lov om afgift af renter af forbrugsån	L 69	10.11.87
Ændring af lov om social pension og lov om indkomstskat og formueskat for personer m.v. (personskatteloven)	L 73	11.11.87(SF)
Ændring af lov om statsautoriserede revisorer	L 98	19.11.87(SF)
Ændring af lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v., lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber, lov om erhvervsdrivende fonde, lov om fonde og visse foreninger og lov om banker og sparekasser m.v. (ændr. af bestemmelser om revision)	L 99	19.11.87(SF)
Ændring af lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber og lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v. (udvidet adgang til oplysning om aktionærer og anpartshavere)	L 100	19.11.87(SF)
Ophævelse af lov om bekæmpelse af kønssygdomme	L 157	14.01.88(SF)
Midlertidigt huslejestop for erhvervslejemål	L 178	15.01.88(SF,RV,S)
Registreret partnerskab	L 182	21.01.88(SF,RV,S)
Ændring af ægteskabsloven, arveloven, straffeloven og lov om afgift af arv og gave (ændringer som følge af indførelse af registreret partnerskab)	L 183	21.01.88(SF,RV,S)
Ændring af lov om realkreditinstitutter (fastsættelse af pantets værdi)	L 185	22.01.88(SF,S)
Kommunal anvisningsret til lejligheder i privat udlejningsbyggeri	L 196	28.01.88(SF,S)
Ændring af lov om et teknologinævn	L 197	28.01.88(SF,S,RV)
Ændring af lov om folkeskolen (Fredsoplysning og international forståelse som obligatorisk emne)	L 199	29.01.88(SF)
Ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag	L 205	10.02.88(SF)
Ændring af lov om børnefamilieydelse	L 206	10.02.88(SF)
Ret til frihed til uddannelse	L 208	10.02.88(SF)
Betalt frihed til uddannelse	L 209	10.02.88(SF)
Ændring af lov om leje (Reelt beboerdemokrati i private udlejnings- ejendomme)	L 218	19.02.88(SF)
Ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene (Huslejeregule- ring m.v. for alle beboelseslejligheder i landet)	L 219	19.02.88(SF)
Ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene (Binding af alle vedligeholdelses- og fornyelsesmidler for udlejningsejendomme i Grundejer- nes Investeringsafond)	L 220	19.02.88(SF)
Ændring af retsplejeloven (Legemsindgreb)	L 224	24.02.88(SF)
Bekæmpelse af okkerforurening	L 225	25.02.88(SF)
Ændring af lov om indkomstskat og formueskat for personer m.v. (person- skatteloven)	L 234	15.03.88(SF)
Kommunernes ret til at ophæve aftaler med virksomheder, hvis moder-, datter- eller søsterselskaber driver virksomhed i Den Sydafrikanske Repu- blik eller Namibia	L 235	15.03.88(SF)
Ændring af lov om Københavns kommunes styrelse (Bydelsråd)	L 237	16.03.88(SF)
Ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender m.fl. love (Ændring af klagebehandlingen m.v.)	L 238	22.03.88(SF)
Ændring af distandsloven (Ændringer i reglerne om kontanthjælp)	L 255	12.04.88
Ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Forhøjelse af børnetilskud)	L 259	13.04.88

Gruppens repræsentation i folketingets stående udvalg

	Medlem	Stedfortræder
Udv. for forretningsorden	Lilli Gyldenkilde Bjørn Poulsen Ebba Strange	
Udv. til valgs prøvelse	Leif Hermann Bjørn Poulsen	
Arbejdsmarkedsudvalget	Tommy Dinesen Lilli Gyldenkilde Ole Henriksen	Aage Frandsen Ejner Larsen
Boligudvalget	Jørn Jespersen Pelle Voigt	Carsten Andersen Holger K. Nielsen
Civilt beredskab	Hanne Thanning Jacobsen	
Dansk sikkerhedspolitik	Gert Petersen Pelle Voigt	Hanne Thanning Jacobsen Jens Thoft
Energiudvalget	Jørn Jespersen Søren Rishøj (NF)	Leif Hermann Bente Søltøft
Erhvervsudvalget	Birthe Hansen Kjeld Rahbæk Møller	Tommy Dinesen Jørn Jespersen
Etisk udvalg	Margrete Auken	Hanne Thanning Jacobsen
Finansudvalget	Ingerlise Koefoed Jes Lunde	
Forsvarsudvalget	Jens Thoft Pelle Voigt	Hanne Thanning Jacobsen Jørn Jespersen
Grønlandsudvalget (ad hoc)	Carsten Andersen Pelle Voigt	Birgitte Husmark Holger K. Nielsen
Indfødsretsudvalget	Inger Harms (F) Birgitte Husmark	
Kirkeudvalget	Inger Harms Hanne Thanning Jacobsen	Asbjørn Agerschou Ingerlise Koefoed
Kommunaludvalget	Asbjørn Agerschou Ejner Larsen Bente Søltøft	Birgitte Husmark Bjørn Poulsen
Kulturudvalget	Birthe Hansen Ingerlise Koefoed (F) Kaj Stilling	Tommy Dinesen Ole Henriksen
Landbrugs- og fiskeriudvalget	Steen Gade Birthe Hansen Inger Harms	Bjørn Poulsen Kaj Stilling
Markedsudvalget	Steen Gade Holger K. Nielsen	Leif Hermann Bjørn Poulsen
Miljøudvalget	Margrete Auken (NF) Leif Hermann	Steen Gade Ingerlise Koefoed
Offentlige arbejder	Tommy Dinesen Ole Henriksen	Margrete Auken Kaj Stilling
§ 71-udvalget	Carsten Andersen (F)	
Politisk-økonomisk udvalg	Aage Frandsen Jes Lunde	Kjeld Rahbæk Møller Gert Petersen
Retsudvalget	Carsten Andersen Leif Hermann Ebba Strange (NF)	Margrete Auken Ingerlise Koefoed

(f) = formand

(nf) = næstformand

Fortsættes

Fortsat

Gruppens repræsentation i folketingets stående udvalg

	Medlem	Stedfortræder
Skatte- og afgiftsudvalget	Bjørn Poulsen Bente Søltoft Jens Thoft	Ejner Larsen Jes Lunde
Socialudvalget	Asbjørn Agerschou Birthe Hansen	Carsten Andersen Ejner Larsen
Sundhedsudvalget (ad hoc)	Tommy Dinesen Birgitte Husmark	Asbjørn Agerschou Jørn Jespersen
Udenrigsudvalget	Søren Riishøj Ebba Strange	Birgitte Husmark Bente Søltoft
Uddannelsesudvalget	Aage Frandsen Hanne Thanning Jacobsen Kjeld Rahbæk Møller	Holger K. Nielsen Kaj Stillinger
Udenrigspolitisk nævn	Gert Petersen Pelle Voigt	Jens Thoft Søren Riishøj
Udv. om teknologinævn Valutaudvalget	Steen Gade Jes Lunde Kjeld Rahbæk Møller	
Videnskabelig forskning	Ingerlise Koefoed Kjeld Rahbæk Møller (F)	Inger Harms Søren Riishøj

(f) = formand

(nf) = næstformand

Nordisk Råd	Margrete Auken Lilli Gyldenkilde Kjeld Rahbæk Møller	Birgitte Husmark Inger Harms Ingerlise Koefoed
Europarådet	Søren Riishøj	Inger Harms
Folketingets præsidium	Lilli Gyldenkilde	

I FN's ordinære generalforsamling i New York deltog Kaj Stillinger i første og Margrete Auken i anden halvdel.
I interparlamentarisk Unions møde i Bangkok deltog Leif Hermann, og i mødet i Guatemala deltog Ebba Strange.

Folketingsgruppens bestyrelse: Ebba Strange (formand), Bjørn Poulsen (sekretær), Asbjørn Agerschou, Aage Frandsen, Lilli Gyldenkilde, Hanne Thanning Jacobsen og Jens Thoft.

Politisk ordfører: Gert Petersen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk